ПРОПОВЕДТА НА ПЛАНИНАТА

Търсете първо Божието Царство

13 урока за групово изучаване

Джон Стот

©1986 by Inter Varsity Christian Fellowship of the USA
All rights reserved

Първоначално издателство / Original publisher
Inter Varsity Press
P.O. Box 1400
Downers Grove, IL 60515
USA

Първоначално заглавие / Original Title
"Sermon on the Mount"
(Seeking First the Kingdom of God)

Автор / Author
John R.W. Stott

Българско издание / Bulgarian edition
© 1990 by Eastern European Literature Advisory Commitee
© 1990 от Източноевропейският литературен
консултативен комитет
Издателство Нов Човек, 1992 г.
София 1373, п.к.15

ISBN 954 407 026-5

Преводач: Еманоил Найденов
Коректор: Стефка Генчева
Техническо оформление: Тошко Христов

Съдържание

Извличане на максималното от животосъграждащите Библейските изучавания 5
Въведение към „Проповед на планината 8
1. Християнски характер /I част/ – Мат.5:1-12 10
2. Християнски характер /II част/ – Мат.5:1-12 13
3. Християнско влияние – Мат.5:13-16 16
4. Християнска праведност – Мат.5:17-20
Христос, християнинът и законът 19
5. Християнска праведност – Мат.5:21-30
Избягване на гняв и похот 22
6. Християнска праведност – Мат.5:31-37; 19:3-9
В брак и говорене 25
7. Християнска праведност – Мат. 5:38-48
Да обичаме враговете си 29
8. Християнска религия – Мат.6:1-6; 16-18 32
9. Християнска молитва – Мат.6:7-15 35
10. Християнска амбиция – Мат.6:19-34 39
11. Християнски взаимоотношения – Мат.7:1-12
Вътре в Божието семейство 43
12. Християнски взаимоотношения – Мат.7:13-20
Към лъжливите пророци 45
13. Християнско посвещение – Мат.7:21-29 48
Бележки за водещия 51

Ползвани съкращения на английските преводи:

AV - King James, Autorized Version
NIV - New International Version
NASV - New American Standart Bible
LB - Living Bible
RSV - Revised Standart Version

Извличане на максималното от животосъграждащите Библейски изучавания

Много от нас жадуват да изпълнят разума и живота си с Писанията. Ние желаем да бъдем трансформирани от тяхното послание. Животосъграждащите Библейски изучавания са проектирани да бъдат един вълнуващ, провокиращ мислите и предизвикателен път, по който да се върши точно това. Тяхната крайна цел е да ни помогнат да изграждаме живота си на основата на Божието Слово.

Принцип на действие

Библейските изучавания, изграждащи живота, имат няколко отличителни особености. Вероятно най-важната е, че те са повече *индуктивни*, отколкото *дедуктивни*. С други думи, те по-скоро ни водят да *откриваме* какво Библията казва, отколкото просто да ни *съобщават* това, което Тя твърди.

По същия начин те провокират нашите мисли. Те ни помагат да мислим за значението на пасажа по такъв начин, по който действително да разберем какво казва авторът. Въпросите изискват отговори с повече от една дума.

Изучаванията са лични. Въпросите ни разкриват чрез обещанията, увереността, увещанията и предизвикателствата на Божиите думи. Те са предназначени да позволят на Словото да обнови умовете ни, така че да бъдем променени чрез Духа на Бога. Това е крайната цел на всички Библейски изучавания.

Изучаванията са многоцелеви. Предназначени са за студентски, църковни групи и за изучаване в група със съседи. Също така са много ефективни и за индивидуално изучаване.

Как са комплектувани

Библейските изучавания, изграждащи живота, имат също определен формат. Всяко изучаване се нуждае от не повече от 45 минути за групова работа или 30 минути за лично изучаване, освен ако не решите да отделяте повече време.

Изучаванията могат да бъдат включени в системата на неделните уроци в църква; пасват много добре на семестриална и триместриална система на обучение в колеж. Ако ръководството е съставено от повече от 13 изучавания, то се разделя според случая на две или три части от около 12 изучавания всяка.

Животосъграждащите Библейски изучавания използват формата на работна тетрадка. Празното място, е предназначено за записване отговорите на всеки

въпрос. Този метод е идеален за лично изучаване и дава възможност на членовете на групата да се приготвят предварително за дискусията.

Изучаванията съдържат също и бележки за водещия. Те показват как да се води дискусия в група, осигуряват допълнителна информация за конкретни въпроси, дават полезни съвети за групова динамика и предлагат пътища за справяне с проблемите, които могат да възникнат по време на дискусията. С такава помощ, хора с малък или без всякакъв опит ще бъдат в състояние да водят ефективно изучаване.

Предложение за индивидуално изучаване

1. При започването на всяко изучаване се помолете Бог да ви помогне да разберете и приложите пасажа в живота си.

2. Четете и препрочитайте отбелязания Библейски пасаж, за да се запознаете с това, което авторът казва. В случай, че изучавате цяла книга, можете да я прочетете цялата преди първото изучаване. Това ще ви даде полезен поглед върху съдържанието ѝ.

3. Използването на съвременен превод на Библията или перифразирана версия ще ви бъде от голяма полза. Препоръчително е да се използва Ревизираното издание от 1924 г. Имайте предвид, че въпросите в това ръководство са базирани на английския превод „Ню Интернешънъл Вършън".

4. Записвайте отговорите си на определеното празно място в ръководството. Това ще ви помогне ясно да отразите своето разбиране на пасажа.

5. Ще бъде добре да имате под ръка Библейски речник. Използвайте го за запознаване с непознатите думи, имена и географски местности.

Предложения за изучаване в група

1. Идвайте на изучаванията подготвени. Следвайте предложенията за индивидуална работа, посочени по-горе. Вие ще откриете, че старателната подготовка ще обогати много вашето време, прекарано в групова дискусия.

2. Проявявайте желание да участвате в дискусията. Водещият вашата група няма да чете лекции. Напротив, „той" или „тя" ще окуражават членовете на групата да дискутират това, което са научили от пасажа. Водещият ще задава въпросите, намиращи се в това ръководство. Планирайте да споделяте това, което Бог ви е казал във вашето индивидуално изучаване.

3. Поровете се в пасажа, преди да изучавате. Вашите отговори трябва да бъдат основани на стиховете, които са фокусът на дискусията, а не на външни авторитети, като коментари или проповедници. Това ръководство умишлено избягва скачането от книга на книга или от пасаж на пасаж. Всяко изучаване се фокусира само върху един пасаж. Изучаванията на книги са специално проектирани да ви водят през книгата по начина, по който тя е написана. Това ще ви помогне да следвате доводите на автора.

4. Бъдете чувствителни към останалите членове на групата. Слушайте внимателно, когато те споделят това, което са научили. Може би ще се изненадате от тяхната

проницателност. Свързвайте това, което казвате, с коментарите на другите, така че групата да не излиза извън темата. Също не забравяйте да се съгласявате с мненията на другите, когато е възможно. Това ще насърчи някои от по-колебливите членове да участват.

5. Внимавайте да не доминирате дискусията. Понякога сме толкова жадни да споделим това, което сме научили, че оставяме нищожна възможност за останалите да говорят. Участието е валидно за всички, но разрешавайте същото и на другите.

6. Очаквайте Бог да ви учи чрез пасажа, който се дискутира, и чрез другите членове на групата. Молете се да прекарате едно полезно и приятно време заедно.

7. Ако вие водите дискусията, ще намерите допълнителни предложения и полезни идеи за всяко изучаване в бележките за водещия. Ще ги намерите в края на ръководството.

Въведение към "Проповедта на планината"

Проповедта на планината вероятно е най-добре познаваната част от Исусовото учение, но въпреки това най-неразбраната и със сигурност най-слабо спазваната. Тя беше нещо като манифест, който Той произнесе. Неговото собствено описание на това, какви иска да бъдат неговите последователи и какво да правят.

Проповедта се намира в Евангелието от Матей, в началото на Исусовото публично служение. Веднага след Неговото кръщение и изкушение, Той започна да известява добрата новина, че Божието царство, отдавна обещано в Старозаветните времена, е на прага. Самият Той дойде, за да го открие тържествено. С него изгря нова епоха и управлението на Бог беше прекъснато в историята. „Покайте се", викаше Той, „защото небесното Царство е близо" /Мат.4:17/. Наистина „Исус ходеше през цяла Галилея, поучаваше в техните Синагоги, проповядваше добрата новина на Царството" /Мат.4:23/. Така че Проповедта на планината трябва да бъде разгледана в този контекст. Той обрисува покаянието /*metanoia*, пълната промяна на ума/ и праведността, която принадлежи на царството. Това, което тя описва, е как изглеждат човешкият живот и човешкото общество, когато се намират под милостивото управление на Бога.

И на какво приличат те? Различно! Исус наблягаше, че Неговите истински последователи, гражданите на Божието царство, трябва да бъдат напълно различни от другите. Те не трябва да следват примера на хората, които ги заобикалят, а Неговия и така да докажат, че са истински деца на своя небесен Баща.

За мен, ключовият текст в Проповедта на планината е Матей 6:8. „Не бъдете като тях". Това веднага напомня за Божиите думи към Израил в Левит 18:3: „Вие не трябва да вършите това, което те вършат! Това е същият призив да бъдем различни. През цялата Проповед на планината тази тема се доразвива. Естеството на блаженствата трябваше да бъде напълно различно от това, на което се възхищаваше светът. Те трябваше да светят като светлини в господстващата тъмнина. Тяхната праведност трябваше далеч да превъзхожда тази на книжниците и фарисеите, които имаха етично държание и религиозна преданост, а в същото време тяхната любов трябваше да бъде по-голяма и техните амбиции по-благородни от тези на техните съседи-езичници.

Няма параграф от Проповедта на планината, в който контрастът между християнските и нехристиянските стандарти да не е изведен. Това е основната и обединена тема на проповедта; всичко останало е само вариация на тази тема. Понякога Исус противопоставя своите последователи на езичниците, друг път на евреите.

През цялото време Исус учи своите последователи да бъдат различни – различни от номиналната църква и от секуларизирания свят, различни от религиозните и от безбожниците. Проповедта на планината е най-пълното описание на християнската контракултура в целия Нов Завет. Тук е християнската ценностна

система, етически стандарт, религиозна преданост, отношение към парите, амбициите, начина на живот и мрежата от взаимоотношения – всички те са в тотално несъгласие с тези на нехристиянския свят. Проповедта представя живот в Божието царство, напълно човешки живот наистина, но живян под Божественото управление.

Вероятно повечето читатели и коментатори, гледащи извратеността на човешката природа в очите, биха заявили, че стандартите от Проповедта на планината са недостижими. Идеалите, залегнали в нея са благородни, но неприложими на практика, казват те, привлекателни за въображението, но невъзможни за осъществяване. В другата крайност са онези повърхностни души, които с лекота твърдят, че Проповедта изразява етически стандарти, които са очевидна истина, разпространена във всички религии и е лесно да бъдат следвани. „Аз живея съобразно Проповедта на планината", казват те.

Истината никога не лежи на крайни позиции. Стандартите на проповедта не са нито лесно достижими за всеки, нито тотално недостижими за някого. Да ги поставим отвъд възможностите на някого, означава да игнорираме предназначението на Христовата проповед; да ги поставим вътре във всички, означава да пренебрегнем реалността на греха. Те са достижими, но само за онези, които са преживели новото раждане, за което Исус говореше на Никодим, че е необходимо условие, за да види и влезе в Божието царство. Праведността, която Той описва в проповедта, е вътрешна праведност. При все че се проявява външно и видимо в думите, постъпките и взаимоотношенията, по същество напомня праведност на сърцето.

Само вярата в необходимостта и възможността за новораждане може да ни предпази да не четем Проповедта на планината с глупав оптимизъм или безнадеждно отчаяние. Исус изрече проповедта за онези, които вече бяха Негови ученици, а чрез това граждани на Божието царство и деца на Божието семейство. Високите стандарти, които Той постави, бяха подходящи само за тях. Ние не можем, наистина не бихме могли да постигнем този привилегирован статут чрез постигане на Христовите стандарти. Постигайки тези стандарти или поне приближавайки се към тях, ние по-скоро даваме доказателства за това, което вече сме, чрез Божията благодат и дар.

Това Библейско изучаване заимства материал, публикуван за първи път в книгата *„Вестта на Проповедта на планината"*, която написах за поредицата „Библията говори и днес" [IVP]* – препоръчвам тази книга като допълнително четиво за онези, които използват това ръководство. Признателен съм на Джак Кухачек, редактор на „Библейски изучавания" към Inter-Varsity Press, за неприятностите, които понесе, и за уменията, показани от него в подготовката на това изучаване под мое ръководство.

Онези, които за първи път чуха Проповедта на планината, бяха удивени. Аз се моля вие също да бъдете удивени и да откликнете на най-великата проповед, проповядвана някога.

Джон Р. У. Скот

---

* *През 1992 г. ще бъде публикувана на български от Нов човек като част от серията БГД.*

1

Християнски характер /I част/

Матей 5:1-12

Всеки, който е чувал някога за Исус от Назарет и изобщо знае нещо за Неговото учение със сигурност би трябвало да е запознат с „блаженствата" Простотата на словото и дълбочината на мисълта са привличали всяко ново поколение християни, а и не само тях Колкото повече изследваме техния смисъл толкова повече ни се струва че остават неизследвани Тяхното богатство е неизчерпаемо Ние не можем да проникнем в техните дълбочини Наистина „тук ние сме близо до небето"

---

1. Кои хора обикновено считаме за благословени или щастливи?

---

2. Прочетете Матей 5 1-12 Как нашето описание на благословен или щастлив човек се сравнява с онези които Исус счита за благословени /ст 1-2/?

---

3. Да бъдем „бедни по дух" /ст 3/ означава да признаем нашата духовна бедност нашия банкрут пред Бог Защо това е необходимо условие за придобиване на небесното царство?

Защо ни е толкова трудно да признаем духовната си бедност?

4. Защо онези, които са бедни по дух, чувстват нужда да скърбят /ст. 4/?

5. Тези, които скърбят, съжаляват не само за своя собствен грях, но също и за греха, който ги заобикаля. Да сте чули напоследък някакви новини, които ви карат да скърбите?

6. Как според вас тези, които скърбят, ще бъдат утешени /ст.4/?

7. Как реалната ни самооценка /ст.3-4/ ще ни води да бъдем „кротки" - да имаме смирено и внимателно отношение към другите /ст.5/?

8. Защо е изненадващо от гледна точка на света, че кротките ще наследят земята?

9. Какво каза Исус до тук, което може да ни води да гладуваме и жадуваме за праведност /ст.6/?

10. Библейската праведност има три аспекта: юридически, морален и социален Какво означава да гладуваш и жадуваш за всеки един от тях?

11. Исус обещава, че тези, които гладуват и жадуват за праведност, ще се наситят /ст.6/. Какво можете да направите, за да култивирате в себе си здрав, силен духовен апетит?

12. Искайте Бог да задоволи вашия глад и жажда, докато изучавате Проповедта на планината.

2

Християнски характер /II част/

Матей 5:1-12

Блаженствата формулират уравновесения и многостранен характер на християните. Те не са осем отделни и разграничени групи от ученици, някои от които са кротки, докато други са милостиви, а други призвани да понесат гонение. Те по-скоро са осем качества на същата група, в която всеки един е кротък и милостив, а в същото време е и беден по дух и чист по сърце.

По-нататък групата, представяща тези белези, не е елитна компания, малка духовна аристокрация, отдалечена от обикновените християни. Напротив, блаженствата са Христовата спецификация за това, какъв трябва да бъде всеки християнин.

Всички тези качества са предназначени да характеризират Неговите последователи. Те описват Неговия идеал за нас като граждани на Божието царство.

1. Защо според вас блаженствата имат такъв универсален призив?

2. Прочетете Матей 5:1-12. Как бихте дефинирали *милост* /ст.7/?

3. Исус казва, че на милостивия ще му бъде показана милост /ст.7/. Защо нашето отношение към другите ще се отрази на Божието отношение към нас?

4. Какви възможности са ви били дадени от Бог да покажете милост на нуждаещите се?

5. „Чистите по сърце" /ст.8/ не са само вътрешно чисти, те са „напълно искрени" /Дж. Б Филипс/.Целият им живот, обществен и личен, е открит пред Бог и пред другите. Защо е трудно да се живее по този начин?

6. Защо обещанието да видят Бог /ст.8/ ще бъде запазено за онези, които са чисти по сърце?

7. Защо е подходящо „миротворците" да бъдат наречени Божии синове /ст.9/?

8. Как бихме могли да бъдем миротворци /ст.9/ в домовете си, в нашата църква и в обществото?

9. Как „да бъдем миротворци" се различава от позицията „мир на всяка цена"?

10. Какво Исус каза, че ще преживеем въпреки нашите усилия в миротворството /ст.10-12/?

Защо това трябва да причини нашата радост?

11. Защо светът мрази този вид хора, описани в блаженствата?

12. Дитрих Бонхофер, който е бил убит от нацистите заради вярата си, написа: „С всяко блаженство се разширява бездната между учениците и народа." Как блаженствата ви предизвикват да бъдете различни?

3

Християнско влияние

Матей 5:13-16

Какво влияние биха могли да упражняват хората, описани в блаженствата, в този труден и груб свят? Какво трайно добро могат да извършат бедните и кротките, скърбящите и милостивите — онези, които търсят мир, а не война? Няма ли и те да бъдат поразени от прилива на зло? Какво могат да извършат тези, чиято единствена страст е праведността и единствено оръжие е чистотата на сърцето? Не са ли много слаби такива хора, за да постигнат нещо? Исус не споделяше скептицизма, който този пасаж демонстрира. Той очаква от нас да имаме дълбоко влияние върху тези, които ни заобикалят.

1. По какви начини християните имат положително влияние върху обществото?

2. Прочетете Матей 5:13-16. Преди замразяването, солта е била използвана да предпазва месото от разваляне. Какво тогава ни казва Исусовото изявление: „Вие сте солта на земята" /ст.13/ за обществото и ролята на църквата в него?

3. Какви новини напоследък сочат, че обществото загнива и е в упадък?

4. Кои са някои от практичните пътища, по които можем да функционираме като сол там, където живеем и работим /ст.13/?

5. Какво ще коства на християните да загубят своята соленост /ст.13/?

6. Второто изявление на Исус е: „Вие сте светлината на света" /ст.14/. Като сол ние предотвратяваме гниене, разпространяване на зло. По какъв начин ролята на църквата като светлина допълва другата ѝ роля като сол?

7. Как можем положително да подпомагаме разпространяването на истината в света?

8. Защо може да бъдем изкушени да скрием нашата светлина /ст.15/?

9. Какъв е резултатът, според Исус, за хората, които виждат добрите ни дела /ст. 16/?

10. Какви примери можете да посочите за това, къде работата на християни е довела хората по-близо до Бог?

11. Каква връзка виждате между блаженствата и нашата роля като сол и светлина в обществото?

12. Кой е един от начините, по които можете да започнете да упражнявате по-силно влияние като сол и светлина?

4

Християнска праведност

Христос, християнинът и законът

Матей 5:17-20

До тук Исус говори за характера на християните. Той също така набляга и на влиянието, което ще имаме в света, ако проявяваме този характер и ако нашият характер носи плод на „добри дела". В Матей 5:17-20 Той продължава да дефинира по-нататък този характер и тези добри дела от гледна точка на праведността. Този пасаж е от голяма важност не само заради неговата дефиниция на християнска праведност, но също и заради светлината, която хвърля върху връзката между Новия и Стария Завет, между евангелието и закона.

1. Според вас, кои са някои от ползите и трудностите от четенето на Стария Завет?

2. Прочетете Матей 5:17-20. Този пасаж естествено се разделя на две части, стихове 17-18 и стихове 19-20. На какво набляга всяка една част?

3. Защо някои хора мислят, че Исус дойде да премахне закона и Пророците (ст.17)?

4. Законът и Пророците /Старият Завет/ се състои от доктрини, пророчества и етически наставления. В какъв смисъл Исус изпълни всяко едно от тях /ст.17/?

5. Как Исус наблегна на своето високо мнение за Старозаветните Писания /ст.17-18/?

По какъв начин Исусовите думи могат да укрепят нашето доверие в Писанията?

6. Как нашият отговор на Закона ще определи нашето положение в небесното царство /ст.19/?

7. Фарисеите и учителите на Закона бяха усърдни в спазване на закона. Как може нашата праведност да превъзхожда тяхната /ст.20/?

8. Исус заявява, че само онези, които имат тази превъзхождаща праведност, ще влязат в Небесното царство /ст.20/ Как това може да бъде хармонизирано с Неговото изявление за бедните по дух /онези, които признават своя духовен фалит/, влизащи в царството /5:3/?

9. Някои хора твърдят, че Исус е отменил категорията на закона за християнина и че ние сме длъжни да се подчиняваме само на „закона на любовта". Отговорете на това виждане в светлината на Исусовите думи от този пасаж.

10. Как този пасаж се отразява на вашето отношение към Стария Завет?

11. Каква още можете да направите за вашето изучаване и прилагане на Стария Завет?

5

Християнска праведност

Избягване на гняв и похот

Матей 5:21-30

Книжниците и фарисеите изчислиха, че законът съдържаше 248 заповеди и 365 забрани. Но те бяха по-добри в пресмятането, отколкото в подчинението. И така те се опитваха да направят изискванията на закона по-малко изисквани и разрешенията на закона повече разрешени. През цялата Проповед на планината Исус се стреми да промени тази тенденция. Той дойде да задълбочи, не да разруши изискванията на закона. В този пасаж Той обяснява истинското значение на шестата и седмата заповед — забраните за убийство и прелюбодейство.

1. Случвало ли ви се е някога да намалите скоростта на колата си, защото сте видели полицай? Какво показва вашето действие за отношението ви към закона?

2. Прочетете Матей 5:21-30. NIV превежда шестата заповед като „Не прави убийство", а не като „Не убивай". Защо е важно да разискваме върху това?

3. В стихове 21-22 Исус поставя убийството и несправедливия гняв в една и съща категория? Как са свързани помежду си?

4. А. Б. Брус пише: „*Рака* изразява презрение към главата на човека = глупак; [*fool*]- изразява презрение към неговото сърце и характер = мръсник /негодник/!" Защо според вас тези мисли и думи ще бъдат убийство от Божия гледна точка /ст.22/?

5. Какво ни учат стихове 23-26 за нарушените взаимоотношения?

Когато оскърбим някого, защо е много важно да отидем при него или при нея *незабавно*?

6. Какво според Исус е пълното значение на седмата заповед: „Не прелюбодействай" /ст.27-28/?

7. Някои християни са приемали буквално стихове 29-30 и са осакатявали телата си. Как според вас Исус е искал да разбираме Неговите предупреждения?

8. В какви ситуации се нуждаем да си „извадим око" или „отсечем ръка"?

Как тази духовна хирургия се различава за всяка отделна личност?

9. По какъв начин Исус предизвиква повърхностното мнение за праведност с този пасаж?

10. В кои специфични области чувствате нуждата от по-дълбока праведност?

11. Искайте Бог да ви помогне да освободите живота си от нещата, които ви карат да грешите Молете се да можете да Му се подчинявате както в постъпките си, так и в отношения ви с другите

6

Християнска праведност

В брак и говорене

Матей 5:31-37; 19:3-9

Разводът е спорна, комплицирана тема, която засяга дълбоко човешките емоции. Почти няма толкова болезнено нещастие, като това на несполучлива женитба Почти няма толкова голяма трагедия, като тази, когато връзката, предназначена от Бог за любов и осъществяване, дегенерира в антивръзка на омраза раздор и отчаяние. Въпреки болезнеността на предмета, аз съм убеден, че учението на Исус върху този и всеки друг предмет е добро — еднакво добро за отделните личности и за обществото. В този пасаж Исус ни призовава към вярност в брака и честност в говоренето.

1. Как мислите, защо разводът е такъв проблем днес?

2. Прочетете Матей 5:31-32 и 19:3-9. Равинът Шамай мислел, че развод е разрешен само в крайни случаи. Равинът Хилел мислел, че той е разрешен по каквито и да причини. Как това ни помага да разберем фарисейския „изпитващ" въпрос /19:3/

3. Как отговорът на Исус контрастира с въпроса на фарисеите /ст.4-6/?

4. Исус се насочва назад в Битие към първата женитба. Какво ни учи тя за оригиналния Божий проект за женитбата /ст.4-6/?

---

5. Фарисеите се отнасяха към Моисеевата инструкция относно развода като към заповед /ст.7/. Какво ни учи отговорът на Исус относно развода /ст.8/?

По какви начини разводът би могъл да разкрие твърдостта на сърцата?

---

6. Какви прилики и разлики има между 19:9 и 5:31-32?

Как тези стихове наблягат на сериозността на развода?

7. Как Исусовото учение контрастира със съвременните виждания за женитба и развод?

8. Прочетете Матей 5:33-37. Как въпросът за клетвите и обещанията може да бъде свързан с темата за женитбата и развода?

9. Фарисеите имаха сложни формули за клетви; с някои се обвързваш, а с някои не /виж Мат.23:16-22/. Защо Исус се противопостави на клетвите?

10. Означава ли това например, че ние ще откажем да дадем показания под клетва в съда? Обяснете.

11. Защо клетвите не бяха необходими за последователите на Исус?

12. Искайте Бог да ви помогне да устоите на натиска да направите компромис в брака и в говоренето.

7

Християнска праведност

Да обичаме враговете си

Матей 5:38-48

Този пасаж ни довежда до най-високата точка на Проповедта на планината. Христовите думи тук са едновременно и най-възхитителните и най-възмущаващите. Той ни призовава да покажем нашето отношение на тотална любов към „злия човек" /ст.39/ и нашите „врагове" /ст.44/. Никъде другаде предизвикателството на проповедта не е по-голямо . Никъде другаде ясната отчетливост на християнската култура не е толкова очевидна. Никъде другаде нуждата ни от мощта на Святия Дух /чийто първи плод е любов/ не е толкова непреодолима.

---

1. Приятел взема назаем неща от вас, но всеки път пропуска да ги върне или ги връща повредени. Конфронтацията не е препоръчителна. Бихте ли: а) ги накарали да платят за нещо което е загубено или повредено, б) отказали да давате назаем каквото и да е на вашия приятел и в) продължили да давате назаем неща, за които той или тя ви помоли? Обяснете.

---

2. Прочетете Матей 5:38-48. Исус цитира Изход 21:24 „Око за око и зъб за зъб". Как тази инструкция към съдиите на Израел би могла да изясни значението на правосъдието?

Как това би могло да ограничи размера на отмъщението?

3. Фарисеите очевидно пренасяха този принцип от съдилищата /на които принадлежи/ към сферата на личните взаимоотношения /към които не принадлежи/ Какви последици могат да произтекат от това?

4. Гледайки стихове 39-42, как бихте съпоставили нашите естествени реакции в такива ситуации с реакциите, които Исус очаква от нас?

5. Какво е осъществено чрез обръщане на другата страна или изминаване на втората миля?

6. В какви ситуации можем да приложим днес заповедите на Христос?

7. Как можем да съгласуваме призива на Христос за неотмъщение със задължението на властите да наказват тези, които вършат зло /виж Римл.13:1-5/.

8. Как според Исус трябва да се отнасяме към враговете си и защо /ст.44-45/?

9. В какъв смисъл Исусовата заповед е изключителна /ст.46-48/?

10. Означава ли всичко това, че християните трябва да бъдат изтривалки, които светът да тъпче? Обяснете.

11. Как Исус беше пример на принципите „Не се противопоставяй на злия човек" и „Обичайте враговете си"?

12. Как бихте отразявали характера на вашия Небесен Баща, когато се отнасят зле с вас?

8

Християнска религия

Матей 6:1-6, 16-18

Да не се съобразяваме със света е концепция, свойствена на Новия Завет. Но не е много известно, че Исус също ни е призовал да не се съобразяваме с *религиозните* институции. Той видя /и предвиди/ светщината на номиналната църква и заповяда християнското общество действително да се разграничи от това явление. В този пасаж Исус премества своя фокус от нашата морална праведност към нашата „религиозна" праведност.

---

1. Защо според вас свещеници и религиозни хора много често са представяни в негативна светлина във филми и по телевизията?

---

2. Прочетете Матей 6:1-6, 16-18. В ст. 1 Исус ни заповядва: „Не вършете вашите „дела на праведност" пред хората, за да бъдете видени от тях." Все пак в 5:16 Той каза: „Нека вашата светлина да свети пред човеците, така че те да могат да видят добрите ви дела." Има ли противоречие тук? Обяснете.

---

3. Исус илюстрира принципа от ст. 1, като се фокусира върху три религиозни обичая: даване, молитва и пост. Какви представи се раждат във въображението ви, когато четете за лицемерите в ст. 2?

4. Какво има предвид Исус, когато казва: „Но когато даваш на нуждаещия се, не разрешавай на лявата си ръка да знае какво върши дясната" /ст.3/?

Защо е важно това /ст.2-4/?

5. По какви начини сме изкушени да бъдем лицемерни, когато даваме?

6. Какво не беше наред в начина, по който се молеха лицемерите в Исусовите дни /ст.5/?

7. По какви начини се молят лицемерите днес?

8. Защо и как нашите молитви трябва да бъдат различни /ст.6/?

9. Как според вас наградата, която Небесният Баща ще ни даде /ст.6/, се различава от наградата, която приемаме от другите /ст.5/?

10. В ст. 16 Исус предполага, че християните ще постят /макар че малко от нас го правят/. Защо и как би трябвало да постим /ст.16-18/?

11. В кои други области сме изкушени да търсим одобрението на хора, вместо това на Бог?

12. Как този пасаж може да ни помогне да очистим мотивите си?

9

Християнска молитва

Матей 6:7-15

Фундаменталната разлика между различните видове молитви се състои в коренно различните представи за Бог, които лежат зад тях. „Господнята молитва беше дадена от Исус като модел за това, как трябва да изглежда истинската християнска молитва. Според Матей Той я даде като образец за подражание /„Ето как би трябвало да се молите"/, според Лука — като действителна молитва /„Когато се молите, казвайте..."/. Ние не сме задължени да избираме, но можем да използваме по два начина молитвата: така, както е в действителност, и като основа, върху която да моделираме нашата собствена молитва. По този начин Исус не само ни учи как да се молим, но също ни дава едно по-велико виждане за Бога, Когото наричаме „Отче наш".

1. Представете си, че вашите молитви, както тези в Псалмите, трябваше да бъдат записани, за да бъдат четени от другите. Какво биха могли да научат хората относно вашата представа за Бог?

2. Прочетете Матей 6:7-15. Как молитвите на езичниците /ст.7/ се различават от усърдните молитви, които Исус принасяше /Мат.26:44/?

3. По какви начини бихме могли да бъдем виновни за глупави и безсмислени молитви днес?

4. Ако, както Исус казва в ст. 8, Бог вече знае от какво се нуждаем, защо християните трябва да се молят?

5. Какви две естествени разделения наблюдавате в Господнята молитва (ст.9-13)?

Кой е фокусът на всяко едно?

6. Какво ни казва за Бог фразата: „Татко наш в небесата" /ст.9/?

7. Какво означава да се свети Божието име /ст.9/?

8. Бог е вече Цар. В какъв смисъл Неговото царство и съвършена воля все още

предстоят /ст.10/?

9. В нашата егоцентрична култура много често вниманието ни е погълнато повече от собственото ни малко име, империя и воля, отколкото от божиите. Как можем да се преборим с тази тенденция?

10. Някои ранни коментатори алегоризирали думата *хляб* /ст.11/, предполагайки, че Исус не би могъл да споменава нещо толкова земно, като нашите физически нужди. Защо е съвършено подходящо да се молим за действителния „ежедневен хляб"?

11. Как прощението на нашия небесен Баща се отнася към това — ние да прощаваме на другите /ст.12, 14-15/?

12. Ако Бог не може да ни изкушава и изпитанията са полезни /Яков 1:2, 13/, какво е тогава значението на Матей 6:13?

13. В какви области вашите молитви се нуждаят да наподобяват още повече тази молитва-образец?

14. Отделете сега време да се молите, използвайки Господнята молитва за ваш образец.

10

Християнска амбиция

Матей 6:19-34

Всеки има амбиция да бъде или да извърши нещо. Детските амбиции са склонни да следват определени стереотипи — да бъде атлет, космонавт или филмова звезда. Възрастните също имат своите тесни стереотипи — да бъдат заможни, известни или могъщи. Но каква трябва да бъде нашата християнска амбиция? В този пасаж Исус ни помага да направим добрия избор. Той отбелязва безумието на погрешния път и мъдростта на правия. Тогава Той ни поканва да ги сравним и да решим за себе си.

1. Като дете, какво ви се е искало да бъдете, когато пораснете? Обяснете защо.

2. Прочетете Матей 6:19-34. Защо би трябвало да натрупваме небесни съкровища вместо земни /ст.19-21/?

3. Как на практика можем да натрупваме съкровище в небето?

4. Как физическото и духовното зрение /или слепота/ си приличат /ст 22-23/?

5. Много хора работят на две места и са в състояние да служат на двама началници Защо Исус казва, че е невъзможно да служиш на двама господари - Бог и пари /ст 24/?

6. Как решителният избор, който правим в ст. 19-24, ще се отрази на нашата способност да живеем освободени от безпокойството /ст.25/?

7. Защо според Исус е глупаво да се тревожим за нашите физически и материални нужди /ст.25-30/?

8. Как безпокойството също разкрива липсата на вяра /ст.30/?

9. Ако Бог обещава да храни и облича Своите деца, тогава защо много от тях са лошо облечени и недохранени /виж Мат 25 41-45/?

10. Дайте пример за това, как хората днес „тичат след всички тези неща", които Исус споменава /ст.31/

11. Защо и как нашите амбиции трябва да бъдат различни от тези на нехристияните /ст.32-34/?

12. Как този пасаж ви предизвика да преразгледате вашите цели и амбиции?

11

Християнски взаимоотношения

Вътре в Божието семейство

Матей 7:1-12

Християнското общество е семейство. Божие семейство. Затова се нуждаем от здраво разбиране за Бог като наш Баща и за останалите християни като братя и сестри чрез Христос. В същото време ние не можем да забравим нашата отговорност към онези, извън семейството, които копнеем да видим доведени вътре. В Матей 7:1-12 Исус ни въвежда в тези основни взаимоотношения.

---

1. Защо семейните взаимоотношения са специални?

---

2. Прочетете Матей 7:1-12. *Взаимоотношенията ни с нашия брат.* Защо Исус ни казва да не съдим другите /ст. 1-2/?

Как този стих доразвива Исусовото твърдение за милостивия /3:7/?

3. Защо според Исус ние много често сме неподходящи да бъдем съдии /ст. 3-4/?

4. Някои хора допускаха, че Исус забраняваше *всяка* присъда, дори произнесена от съда. Как вие бихте реагирали на това предположение?

5. Какви стъпки трябва да предприемем, за да помогнем действително на брат или сестра /ст. 5/?

6. *Нашите взаимоотношения съпоставени с „кучета" и „свине":* Какви думи, излизащи от устните на Исус! Според вас какви хора има предвид Той под „кучета" и „свине" /ст. 6/?

Защо е безполезно, дори опасно да се говори с такива хора за Евангелието?

7. *Нашите взаимоотношения с небесния ни Баща*: Как Исус насърчава онези, които *искат, търсят* и *чукат* /ст. 7-9/?

Как можем да бъдем уверени в тези обещания /ст. 9-14/?

8. *Нашите взаимоотношения с всички хора*: Еврейският Талмуд твърди: „Това, което е омразно за вас, не го правете на никой друг." По същия начин Конфуций е казал на своите последователи: „Не правете на другите това, което не бихте желали да ви бъде направено на вас!" Как златното правило /ст. 12/ излиза извън тези заповеди?

9. В какъв смисъл това правило сумира в себе си Закона и Пророците?

10. Помислете за взаимоотношения, които са били обтегнати наскоро или скъсани. Как този пасаж може да помогне да бъдат поправени?

12

Християнски взаимоотношения

Към лъжливите пророци

Матей 7:13-20

Историята на християнската църква е била дълга и подтискаща история на противопоставяне с лъжеучителите. Тяхната стойност в отхвърляне на Божието провидение се състои в това, че те дариха църквата с предизвикателството да премисля и дефинира истината. Но предизвикаха и много вреди. Исусовото предупреждение „Внимавайте с лъжливите пророци!" /7:15/ е адресирано към всички нас. Ако църквата беше обърнала внимание на Неговото предупреждение и приложила тестовете, дадени в този пасаж, тя не би се намирала в опасното състояние на теологическо и морално обърквaне, в което я намираме днес.

1. Защо хората са склонни да следват популярни водачи или знаменитости?

2. Прочетете Матей 7:13-20. По какво се различават двете врати /ст. 13-14/?

3. В какъв смисъл вратата на християнството е малка и пътят — тесен?

4. Защо според вас много хора не харесват идеята, че има само една истинска врата, път и предназначение?

5. Защо е важно, че Исусовото предупреждение за фалшивите пророци /ст 15-16/ идва непосредствено след дискусията за тясната и широката врата?

6. Исус казва, че лъжливите пророци, „идват при вас *в овчи дрехи*" /ст. 15/. С какви дрехи биха се предрешили днес /виж ст 21-23/?

7. В какъв смисъл тези лъжепророци са като свирепи вълци?

8. Исус също каза: „От плодовете им ще ги разпознаете" /ст. 16/ Какъв вид плодове има предвид той?

Как качеството на плода може да разкрие качеството на дървото?

9. Как можем да се предпазим да не се превърнем в „ловци на вещици", когато се опитваме да разпознаем фалшивите пророци?

10. „Всяко дърво, което не дава добър плод, се отсича и хвърля в огъня" /ст. 19/. Как това предупреждение за лъжепророците може да ни предпази от превръщане в самодоволни християни?

13

Християнско посвещение

Матей 7:21-29

Проповедта на планината завършва със същото обръщане на нашето внимание върху необходимостта от радикален избор, с която сме се запознали във всяко едно отношение. Отново и отново Исус призоваваше Своя народ да бъде различен от всички останали. Нашата праведност трябва да бъде по-дълбока, защото тя достига и нашите сърца. Нашата любов трябва да бъде по-обхватна, защото тя прегръща дори нашите врагове. Ние сме изправени пред дилемата на две съкровища, двама господари, две амбиции, две врати и два пътя. Сега дойде часът на избора. Ще следваме ли тълпата или ще следваме нашия Небесен Баща? Ще се реем ли на крилете на хорското мнение или ще бъдем управлявани от Божието Слово, откровението за Неговия характер и воля? В този финален пасаж, както и в цялата проповед, първостепенната цел на Исус е да ни представи неизбежната необходимост от избор.

1. Обикновено ние смятаме четенето на Библията за нещо полезно. Как четенето на Библията би могло да бъде и опасно?

2. Прочетете Матей 7:21-29. Повърхностно погледнато, какво би могло да ни възхити в хората, описани в ст. 21-23?

3. Защо Исус осъжда такива хора, независимо от възхитителните им изявления или дела?

4. По какво си приличат и се различават тези две къщи /ст. 24-27/?

5. Защо много често е трудно да се направи разлика между истинския и фалшивия християнин?

6. По какъв начин бурите разкриха онези неща, които не се виждаха предварително?

7. Какви видове бури можем да срещнем като християни?

8. Тълпите бяха удивени от Исусовото учение, защото Той говореше като един, Който има авторитет /ст. 28-29/. По какви начини беше показан Исусовият авторитет в Неговата проповед?

9. Защо Исусовият авторитет ни подтиква да му се подчиняваме?

10. Как ст. 21-29 осигуряват подходящо заключение за Проповедта на планината?

11. Кои са някои от „думите" на Исус, които чухте в Проповедта на планината /ст 24/?

12. Помислете за едно от поученията, включени в проповедта, което ви е предизвикало в най-голяма степен. Как ще започнете да го прилагате на практика?

13. Молете се Бог да ви помогне да се подчините на Неговия авторитет, особено в областите, в които чувствате неподчинение и лицемерие!

Бележки за водещия

Воденето на библейска дискусия може да бъде много приятна и възнаграждаваща опитност. Но също може да бъде и много *стряскащо*, ако никога преди това не сте го правили. Ако това е вашето усещане, значи сте попаднали точно, където трябва. Когато Бог пожела Мойсей да изведе израилтяните от Египет, той отговори: „О Господи, моля те, изпрати някой друг да го направи!" (Изх.4:13).

Когато Соломон стана цар на Израил, той усещаше, че задачата беше далеч над неговите възможности. „Аз съм само едно малко дете и не зная как да изпълнявам задълженията си... Кой може да управлява този Твой голям народ?" (3 Цар.3:7-9).

Когато Бог призова Еремия да бъде пророк, той отговори: „О всемогъщи Боже... аз не зная как да говоря; аз съм само дете" (Ер.1:6).

Списъкът продължава... Апостолите бяха „неуки и обикновени мъже" (Дела 4:13). Тимотей беше млад, крехък и уплашен. Павловият „трън в плътта" го правеше да се чувства слаб. Но Божият отговор към всички негови слуги, включително и към вас, е по-важен и остава същия: „Достатъчна ти е Моята благодат" (2 Кор.12:9). Отпуснете се! Бог помогна на тези хора, въпреки техните слабости, както може да помогне и на вас, въпреки усещането ви за неадекватност.

Има и една друга причина, поради която трябва да се чувствате насърчен. Воденето на библейска дискусия не е трудно, ако следвате определени насоки и изисквания. Не е необходимо да сте експерт по Библията или обучен учител. Предложенията, отбелязани по-долу, ще ви дадат възможност ефективно и с радост да изпълните задълженията си като водач.

Подготвяйки се да водите

1. Помолете се Бог да ви помогне да разберете и приложите пасажа във вашия личен живот. Докато това не стане, вие няма да бъдете подготвен да водите другите. Молете се също за различните членове на групата. Искайте Бог да ви даде да прекарате едно приятно и полезно време заедно, изучавайки Неговото Слово.

2. Когато започвате всяко изучаване, четете и препрочитайте посочения библейски пасаж, за да сте наясно с това, което казва авторът. В случай, че става въпрос за поредица изучавания (на цяла книга), прочетете книгата преди първото изучаване. Това ще ви даде полезен цялостен поглед върху съдържанието на уроците.

3. Това ръководство за изучаване е базирано на ревизирания превод на Библията, 1924 г. Ще бъде много полезно за вас и групите, ако използвате този превод като основа на вашите изучавания и дискусии. Насърчете и другите също да го използват, но им дайте свободата да използват какъвто и да е друг превод, който предпочитат (например синодалния).

4. Работете внимателно върху всеки въпрос в урока. Прекарвайте време в размишление, преди да формулирате отговорите си.

5. Записвайте отговорите си в празните места под въпросите. Това ще ви помогне ясно да изразите вашето разбиране за пасажа.

6. Ще ви бъде от полза, ако имате подръка Библейски речник Използвайте го за откриване значението на непознатите думи, имена или места.

7. Веднъж завършили с изучаването на пасажа, запознайте се с бележките за водащия относно урока, който водите. Тези „бележки" са съставени да ви помогнат по няколко начина: Първо, те ви показват целта която е имал авторът на ръководството когато е съставял урока. Отделете време и помислете как въпросите по урока работят заедно, за да постигнат целта. Второ, бележките ви подсигуряват с допълнителна информация или коментари върху някои от въпросите Тази информация може да бъде използвана, ако хората трудно разбират или отговарят на въпросите Трето, „бележките за водещия" ще ви направят бдителни към потенциалните проблеми, с които може би ще се сблъскате по време на урока

8. Ако желаете да си напомните нещо, отбелязано в „бележките за водещия", запишете го под самия въпрос в урока.

Водейки изучаването

1. Започвайте урока навреме. Когато водите евангелизаторско библейско изучаване, започвайте с молитва. Искайте Бог да ви помогне да разберете и приложите пасажа.

2. Уверете се, че всеки един от групата разполага с копие от урока. Насърчете ги да се приготвят предварително за всяка дискусия, работейки върху въпросите от ръководството.

3. В началото на вашата първа среща обяснете, че тези изучавания са предназначени да бъдат дискусии, а не лекции. Насърчавайте членовете на групата да участват. Каквото и да става, не насилвайте тези, които се колебаят да участват в първите няколко урока.

4. В началото на дискусията прочетете встъпителния параграф. Това ще ориентира групата в пасажа, който ще изучавате

5. Прочетете пасажа на глас, ако изучавате една глава или по-малък пасаж. Може да предпочетете да го прочетете сам или някой друг, ако той или тя са били помолени да го направят преди изучаването. По-дългите пасажи понякога могат да бъдат прочетени на части по различно време в процеса на изучаването Някои уроци могат да покрият няколко глави. В такъв случай четенето на глас със сигурност би отнело много време, следователно членовете на групата могат просто да прочитат посочените пасажи непосредствено преди съответното изучаване

6. Когато започнете да задавате въпросите от ръководството, имайте предвид няколко неща. Първо, въпросите са създадени да бъдат използвани точно така, както са написани (да не се перифразират). Ако желаете, може просто да ги прочетете на глас пред групата или да ги изразите със свои думи Както и да е, произволни редакции на въпросите не се препоръчват. Второ, въпросите са

предназначени да водят групата към разбиране и приложение на „*основната идея*" на пасажа. Авторът на ръководството има определено негово или нейно виждане на тази централна идея, записано в „*цел*" на урока в бележките за водещия. Вие трябва да се опитате да разберете как пасажът изразява тази идея и как въпросите по урока работят и водят групата в тази насока.

Ще има моменти, когато ще е подходящо да се отклоните от ръководството за изучаване. Например въпросът може да е получил вече своя отговор. Ако е така, просто преминете към следващия, без да задавате отговорения. Или някой може да повдигне важен въпрос, невключен в ръководството. Отделете време и го дискутирайте! Важното е да можете да преценявате. Може би има много маршрути, по които да достигнете до целта на изучаването, но най-лесният маршрут обикновено е този, който авторът ни предлага.

7. Избягвайте да отговаряте на въпросите, които вие задавате. Ако се наложи, повторете ги или ги перифразирайте, докато бъдат разбрани ясно от групата. Нетърпеливата група бързо става пасивна и тиха, ако разбере, че водещият ще говори през по-голямата част от времето.

8. Не се страхувайте от мълчанието. Хората може би се нуждаят от време да помислят върху въпросите, преди да формулират отговорите си.

9. Не се задоволявайте с един отговор. Питайте: „Какво мислят останалите?" или „Нещо друго?", докато няколко души не дадат отговори на въпроса.

10. Признавайте участието и приноса на всеки. Старайте се да се съгласявате когато е възможно. Никога не отхвърляйте отговор. Ако е съвсем ясно неправилен попитайте: „Кой стих те доведе до това заключение?" или отново: „Какво мислят останалите?"

11. Не очаквайте всеки отговор да бъде адресиран към вас, макар че това сигурно ще се случва в началото. Когато членовете на групата се поотпуснат, те ще започнат действително да взаимодействат помежду си. Това е един белег за „здрава" дискусия.

12. Не се страхувайте от спор или несъгласие. Те могат да бъдат много стимулиращи. Ако не сте изчерпали напълно предмета, не се разстройвайте. Продължете и имайте „едно наум" за вбъдеще. По-нататъшното изучаване може да реши проблема.

13. Разгледайте пасажа с внимание. Той може да бъде източникът за отговори на въпросите. Предпазвайте групата от излишни препратки и цитати. По същия начин се съсредоточавайте върху предмета и избягвайте да се отклонявате.

14. Периодично резюмирайте това, което *групата* казва за пасажа. Това помага за сближаването на различните мнения, изказани по време на дискусията, и дава възможност за по-нататъшно развитие на дискусията. Но... не проповядвайте!

15. Завършвайте вашите събирания с молитва върху конкретната тема. Искайте Божията помощ, за да приложите нещата, които сте научили от изучаването.

16. Свършвайте навреме.

Компоненти на малките групи

Една здрава малка група би трябвало да прави повече от това само да изучава Библията. Тук са изброени четири компонента, които трябва да зачитате, когато изграждате структурата на вашите събирания.

Подхранване. Да бъдеш част от малка група, е подхранваща и поучителна опитност. Вие ще израствате в познание и любов към Бога и един към друг. Най-подходящият начин да обичаме Бог е да знаем и спазваме Неговите заповеди (Йоан 14:15). Това е причината, поради която библейското изучаване ще бъде основата на вашата малка група. Но вие можете да бъдете не по-зле подхранени и от други неща. Може да изучавате пасажи от Писанието наизуст, да четете и дискутирате книга или да слушате запис на проповед от някой добър проповедник.

Общение. Повечето хора имат нужда от близко приятелство. Вашата малка група може да бъде отлично място за култивиране на такива взаимоотношения. Разрешавайте време за обмяна на мнения и взаимодействие преди и след изучаването. Отделяйте време за споделяне по време на събирането. Правете забавни неща заедно с групата, напр. импровизирана вечеря с малка почерпка или излет. Изберете някой да носи освежителни напитки на събирането. Бъдете изобретателни!

Поклонение. Част от времето може да бъде прекарано в поклонение и молитва. Славете Бог заедно за това, което Е. Благодарете Му за това, което е направил и прави във вашия живот и в света. Молете се за нуждите един на друг. Искайте Бог да ви помогне да приложите това, което сте научили. Пейте заедно песни.

Мисия. Много малки групи решават да работят заедно в някаква форма на евангелизиране. Това може да бъде практичен начин за прилагане на онова, което сте научили. Вие може да бъдете домакини на серии от евенгелизаторски дискусии за вашите приятели или съседи. Може да посещавате домове за стари хора. Да помагате на някоя вдовица в чистенето или ремонта на нейното жилище. Такива проекти могат да повлияят положително на вашата група.

За по-детайлно разглеждане на природата и функциите на малките групи прочетете *„Ръководство за водачи на малки групи за изучаване на Библията"* (Downers Grove, IVP) или *„Good Things Come in Small"* Groups (Scripture Union).

Изучаване 1. Християнски характер /I част/ Матей 5:1-12

Цел: Да разгледаме Християнския характер във връзка с Бога.

Въпрос 1: Всяко изучаване започва с „въвеждащ" въпрос, който е предназначен да бъде зададен преди прочитането на пасажа. Тези въпроси са важни поради няколко причини:

Първо: Те сближават членовете на групата. Няма значение колко добре се познават един друг и колко удобно се чувстват в присъствието един на друг. Винаги има скованост, която трябва да бъде преодоляна, преди хората да започнат да

говорят открито. Добрият въпрос ще счупи леда.

Второ: „Въвеждащият" въпрос кара хората да мислят напред по посока на темата на изучаването. Повечето от хората мислят за най-различни неща /вечеря, важна среща, която наближава, как да си купим определена кола/, които нямат нищо общо с изучаването. Изобретателният въпрос ще привлече тяхното внимание и ще ги включи в дискусията.

Трето: „Въвеждащият" въпрос може да покаже къде нашите мисли и чувства се нуждаят да бъдат променени от Писанията. Затова е от особена важност да не прочитате пасажа, преди да зададете „въвеждащия" въпрос. Въпросът е насочен към предизвикването на честни реакции в хората, които те биха изявили, предполагайки, разбира се, че мислят по същия начин, по който прави това Библията. Даването на честни отговори на различни тези, преди да открият какво казва Библията, може да им помогне да разберат къде техните мисли или становища се нуждаят от промяна.

Въпрос 2: Това библейско изучаване заимства материал, публикуван за първи път във „Вестта на Проповедта на планината", книга, която написах за поредицата „Библията говори и днес" /IVP/. Тази книга се препоръчва като допълнително четиво за хората, които ще водят изучаването.

Гръцката дума μακάριος, makarios означава „щастлив". Така Д.Б. Филипс превежда началните думи на всяко блаженство, „Колко щастливи са...". Няколко коментатори са ги обяснявали като Исусово предписание за човешко щастие. Въпреки това е сериозно заблуждение да се превежда думата μακάριοι, makarios като „щастлив". Щастието е субективно състояние, докато Исус прави една обективна оценка на тези хора. Той заявява не това, което могат да почувстват като „щастливи", но какво Бог мисли за тях и какво в крайна сметка са те — „блажени".

Въпрос 3: Бедността и гладът, за които Исус говори в блаженствата, са духовни състояния. Истина е, че арамейската дума, която Исус използва, може да бъде просто „беден", както във версията на Лука. Но „бедните", Божиите бедни, вече бяха ясно дефинирана група в Стария Завет и Матей е бил прав да преведе „бедни по дух"*. „Бедните" бяха не толкова поразените от бедност, колкото набожните, които, отчасти защото са били нуждаещи се, изтормозени, угнетени или в други случаи огорчени, полагат своята вяра и надежда в Бог.

Въпрос 4: Някой е могъл да преведе това второ блаженство почти като „Щастливи са нещастните" с цел да привлече вниманието към стряскащия парадокс, който се съдържа в този израз. От контекста става ясно, че тези, на които е обещано успокоение, не са хората, скърбящи от загубата на любим човек, но тези, които

скърбят поради загубата на своята невинност, своята праведност, своето достойнство. Това, за което Исус говори, не е скръбта от тежка загуба, но скръбта на покаянието.

Въпрос 6: Такива скърбящи, които оплакват своята собствена греховност, ще бъдат успокоени с единственото успокоение, което може да облекчи тяхната мъка, наречено безплатно Божие прощение. Позовавайки се на Стария Завет, Месия трябваше да бъде „Утешителят", който ще „превърже сърцесъкрушените" /Ис. 61:1-3/. И Христос излива масло в раните ни, проповядва мир на нашите болезнени, изплашени съвести. Така ние още скърбим за пораженията, нанесени от страданието и смъртта, които грехът разпространява в целия свят. Само в окончателното състояние на слава Христовото утешение ще бъде завършено, само тогава с греха ще бъде свършено и „Бог ще изтрие всяка сълза от очите им" /Откр.7:17/.

Въпрос 7: Ние сме склонни да мислим за „кротките" като за слаби и мекушави. Гръцкото прилагателно означава „нежен", „смирен", „деликатен" и „внимателен". Д-р М. Лойд-Джоунс го резюмира възхитително: „По същество кротостта е действителното себевиждане, изразяващо се в уважението, с което се отнасяме към другите. Човекът, който е действително кротък, е и човек, който действително е удивен че Бог и хората могат да мислят за него и да се отнасят към него по най-добрия начин, на който са способни" (*Studies in the Sermon on the Mount* [Leicester, England: Inter-Varsity Press, 1977], pp.68-69).

Въпрос 10: Личността (в юридическия смисъл) е оправданието — да встъпиш в изправни взаимоотношения с Бога. Морална праведност е тази праведност на характера и поведението, която е угодна на Бог. Социалната праведност, както научаваме от Закона и Пророците, е загрижена за освобождаването на хората от подтисничество заедно с повишаването на гражданските права, справедливост в съдилищата, почтеност в търговските сделки и почит в семейните взаимоотношения.

Изучаване 2. Християнски характер /II част/ Матей 5:1-12

Цел: Да разгледаме християнския характер в неговите или нейните взаимоотношения и задължения към другите.

Въпрос 2: Ричард Ленски в „*The Interpretation of St. Mattbew's Gospel*" (Augsburg, 1964) много добре разграничава милост от благодат. „Съществителното ἔλεος, eleos /милост/ ... винаги се занимава с нещата, които виждаме, под формата

на болка, мизерия и нещастие , всички те — следствия от грях; докато χάρις, charis /благодат/ винаги се занимава със самия грях и собствената вина. Едно разширяващо се успокоение — ново прощение; едно излекуване заздравяване, помощ — ново очистване и възстановяване" /р.191/.

Въпрос 5: Несъмнената последователност в цялата Проповед на планината на идеята, че изразът „чистите по сърце" се отнася за вътрешната чистота, ни говори, че се изисква праведност на сърцето, а не просто праведност според закона Въпреки това в контекста на другите блаженства изразът „чистите по сърце" като че ли се отнася в някакъв смисъл за нашите взаимоотношения Така чистите по сърце са предпазени от лъжа в своите взаимоотношения с Бог и другите Тяхното сърце, включващо техните мисли и мотиви, е чисто, необременено от нищо фалшиво, без нечисти подбуди или подлост. Лицемерието и измамата ги отвращават, те не са коварни.

Въпрос 6: Само чистите по сърце ще видят Бога Сега с очите на вярата виждат Него и Неговата слава в бъдещето Само абсолютно искрените могат да понесат ослепителната гледка, в чиято светлина тъмнината на измяната трябва да изчезне, и чрез огъня на която всичко фалшиво е изгорено

Въпрос 9: Човек, който избягва конфликтите, не е задължително миротворец Да посрещаме последствията и да помагаме на хората да ги преодоляват е част от миротворството.

Въпрос 10 и 11: Може да ви се стори странно, че Исус премина от миротворството към гонението, от помирението към опитността на враждебност Колкото и усилено да се опитваме да живеем в мир с някои хора, те отказват да живеят в мир с нас Не всички опити за помирение са успешни Наистина някои поемат инициативата да ни се противопоставят, да ни „хулят" или оклеветяват Но това не се случва заради нашите слабости или индивидуални особености, а „заради праведността" /ст 10/ и „заради Мен" /ст 11/ Това е така, защото те намират за отвратителна праведността, за която гладуваме и жадуваме /ст 6/, и защото отхвърлят Христос, когото се стремим да следваме Гонението е просто сблъсъкът между две несъвместими ценностни системи

Изучаване 3. Християнско влияние Матей 5:13-16

Цел Да разгледаме този вид влияние, което Исус очаква от нас да упражняваме спрямо тези, които ни заобикалят.

Въпрос 1: Създаването на болници в целия свят, премахването на робството,

изхранването на гладните и призивът за мир във време на конфликт са някои от дейностите, които християните трябва да предприемат за да предпазят обществото.

Въпрос 2: Обърнете внимание, че въпроси 2-5 проследяват нашата роля като *сол*, докато въпроси 6-10 — като *светлина*. Въпроси 11-12 разглеждат двете заедно.

Въпрос 5: Ако сме прецизни, трябва да признаем, че солта никога не може да загуби своята соленост. Но доктор Дейвид Търк ми подсказа, че това, което тогава е било наричано „сол", в действителност е било бял прах /може би от брегoветe на Мъртво море/, който освен натриевия хлорид е съдържал много други неща, защото в онези дни не е имало рафинерии. От този прах, вероятно най-разтворимият компонент е бил натриевият хлорид и по тази причина най-лесно измиващия се. Утайката от този прах е продължавала да изглежда като сол и без съмнение е била наричана сол, но нито е имала вкуса, нито е действала като сол. Това е бил само крайпътен прах.

Въпрос 6: Въздействията на солта и светлината се допълват. Функцията на солта е до голяма степен негативна: тя предотвратява гниенето. Функцията на светлината е положителна: тя озарява тъмнината. Ако едното спира разпространението на злото, другото подпомага разпространението на истината, красотата и добротата. Исус ни призовава да вършим и двете.

Въпрос 8: Действително някои нехристияни възприемат измамното лустро на християнската култура. От друга страна, някои християни изглеждат неразличими от нехристияните и по този начин опровергават християнското си име чрез нехристиянско поведение. И така, съществената разлика е налице. Исус казва, че те са толкова различни, колкото светлината от мрака, толкова различни, колкото солта от загниването и болестта. Ние не служим нито на Бог, нито на себе си, нито на света, когато се опитваме да заличим или дори да омаловажим тази разлика. Вероятно най-голямата трагедия на църквата в нейната дълга и превратна история е била постоянната тенденция да се съобразява с господстващата култура, вместо да изгражда християнска култура.

Въпрос 9: Исус казва, че ние пръскаме светлина чрез нашите „добри дела". Изглежда, че „добрите дела" са главната проява, която покрива всичко, което християните правят и казват, защото са християни — всичко това е видим израз на тяхната християнска вяра. Те изразяват не само нашата лоялност към Бог, но също и нашата грижа за другите. Действително, основното значение на „делата" трябва да бъде практически, видими действия на състрадание. И когато хората ги виждат, казва Исус, те ще прославят Бога, защото те въплъщават добрата вест за Неговата

любов, която ние провъзгласяваме Без тях, нашето благовестие губи своята правдоподобност, а нашият Бог — своята почест.

Въпрос 10: Християнският характер, както е описан в блаженствата, и християнското влияние, дефинирано метафорично чрез солта и светлината, са в пряка взаимовръзка. Нашето влияние зависи от нашия характер.

Изучаване 4. Християнска праведност: Христос, християнинът и законът Матей 5:17-20

Цел : Да разберем значението на християнската праведност и мястото на Писанията в нашия живот.

Въпрос 2: Ако групата има някакъв проблем с този въпрос, може да помолите да се вгледат в местоименията и да видят дали това дава допълнителна светлина върху различните ударения на всяка част. Стихове 17-18 дискутират въпроса Христос и Закона, докато 19-20 разглеждат проблема Християнина и Закона.

Въпрос 3: Исус говореше със Своя собствен авторитет. Той обичаше да използва формула, която нито древните пророци, нито модерните книжници някога са използвали, „Истина ви казвам", говорейки в своето собствено име и със своя собствен авторитет. Какъв беше Неговият авторитет? Противопостави ли се Той като авторитет на Свещения закон, Божието Слово? Така изглеждаше на някои. Оттук следва и причината за техните въпроси, зададени и премълчани, на които Исус недвусмислено отговори: „Не мислете, че съм дошъл да отхвърля закона и Пророците."

Въпрос 4: Глаголът, преведен като „да изпълня" /πληρώσαι, plerosai/ буквално означава „да допълня" и показва, както се изразява Хризостом, че Неговите /Христовите/ думи не отхвърляха предишните, но произтичат от тях и ги „допълват".

Христос изпълни доктриналното учение на Стария Завет, като дава частично откровение за завършеността на Неговата личност, Неговото учение, Неговата работа. Той изпълни предсказаното пророчество, защото това, което беше пророкувано за Месия, се изпълни в Него. Той изпълни етичните изисквания на Стария Завет, като им се подчиняваше, и ни даде тяхната правилна интерпретация. Групата трябва също да дискутира как Исус изпълни церемониалните закони, включително свещенодействието и жертвите.

Въпрос 5: „Най-малката буква" в еврейската азбука беше *yod*, почти толкова

малка, колкото запетая „Най-малката чертица на перото" вероятно се отнася за малките чертици или тиренца, които са разделяли едни еврейски букви от други Сега Исус говореше само за „Закона", а не за „Закона и Пророците" както в предходния стих но ние нямаме причина да предполагаме, че Той умишлено прескача Пророците. „Законът беше обобщаващия термин за пълното Божествено откровение на Стария Завет Нищо от това няма да премине или да бъде изоставено казва той нито една буква или част от буква докато всичко това не бъде изпълнено И това изпълнение няма да бъде завършено преди небето и земята да преминат

Въпрос 7: Твърдението на нашия Господ в ст 20 със сигурност е учудвало Неговите първи слушатели, както учудва и нас днес Но християнската праведност далеч превъзхожда праведността на фарисеите, и то по същност, а не по степен Не е кой знае какво, че християните успяват в спазването на 240 заповеди, когато най-добрите фарисеи едва успяват да съберат 230 Не! Християнската праведност е по-голяма от тази на фарисеите, защото тя е по-дълбока, тя е праведност на сърцето

Книжниците и фарисеите действително се опитваха /според Исус/ да направят Старозаветните заповеди по-лесни за изпълнение и по-малко изискващи чрез описание в мъчителни детайли какво всъщност означава да се подчиниш на даден закон Както ще видим в шестте пасажа „Чули сте, че е било казано" /виж ст 21.27.31.33.38 и 43/ които ще разгледаме в следващите три изучавания, Исус проповядваше много по-високи изисквания на Писанията дори от тези на фарисеите Тъй като това може да не стане ясно на групата в хода на настоящето изучаване, може да ги помолите да запазят въпросите си, докато имате възможност да завършите Матей 5 глава

Въпрос 9: Апостол Павел резюмира „закона на любовта" в Галат 5 14 „Целият закон се съдържа в една единствена заповед „Обичай ближния си като себе си!" Някои хора погрешно предполагат, че ако нашите действия са мотивирани от любов тогава ние можем да си правим каквото искаме, дори тези неща, които са противни на закона

Във всяко поколение на християнската ера е имало такива, които не са могли да се приспособяват към Христовото отношение спрямо закона Небезизвестният еретик от II в Маркион който преписал Новия Завет, като премахнал всичките цитати на Стария, заличил тези пасажи Някои от неговите последователи са отивали дори още по-далеч Те дръзвали дори да обръщат значението като променят глаголите така че изречението да се чете „Аз дойдох не да изпълня Закона и Пророците но да ги премахна" Техни противоположности днес изглежда са тези които прегръщат така наречената нова нравственост Те считат закона за суров и

авторитарен и /точно както фарисеите/ се опитват „да разхлабят" неговия авторитет, да разхлабят неговата власт. По този начин обявяват категорията на Закона за отхвърлена /за която Исус каза, че не е дошъл да отхвърли/ и поставят Закона и любовта в противоречие един спрямо друг /по начин, по който Исус никога не го е правил/. Не, Исус не беше съгласен с *фарисейското* тълкуване на Закона; Той никога не е бил съгласен с тяхното приемане на *авторитета* на Закона. По-скоро обратното. С най-силните възможни термини Той потвърди неговия авторитет, като написани от Бога Думи, и призова учениците Си да приемат неговото истинско и дълбоко вълнуващо тълкуване.

Изучаване 5. Християнска праведност: Избягване на гняв и похот Матей 5:21-30

Цел: Да разберем как гневът и похотта са свързани със заповедите срещу убийството и прелюбодейството.

Въпрос 2: Стих 21 не е забрана срещу отнемането на човешкия живот при каквито и да е обстоятелства. Това става ясно от факта, че същият Мойсеев закон, който забранява убийството в десетте Божии заповеди, другаде призовава към смъртно наказание и войни, предназначени да изтребят покварените езически племена, населяващи Обетованата земя

Въпрос 3: Книжниците и фарисеите очевидно се стремяха да ограничат приложението на шестата заповед единствено до факта на убийство, до факта на проливане на човешка кръв при убийство. Като се въздържаха от това, те смятаха, че са спазили заповедта. Очевидно това и казваха равините на народа, но Исус не беше съгласен с тях. Истинското приложение на забраната беше много по-широко, твърдеше Той. То включваше мислите и думите наравно с делата, гнева и похотта наравно с убийството. Не всеки гняв е зъл, както става ясно от Божия гняв, който е чист. Дори падналите човешки същества могат понякога да изпитват праведен гняв. Въпреки това, бивайки паднали, ние трябва да направим така, че гневът ни бавно да се възпламенява и бързо да угасва /Яков 1:19 и Ефес. 4:26-27/. Следователно тук Исус говори за несправедлив гняв, гнева на гордостта, суетата, ненавистта, злобата и отмъщението.

Въпрос 5: В тези стихове Исус пристъпи към даването на практично приложение на принципите, които току-що бе изложил. Неговата тема е, че ако гневът и обидата са толкова сериозни и толкова опасни, тогава ние трябва да ги избягваме на всяка цена, колкото е възможно по-скоро. Никога не трябва да разрешаваме на отчуждението да се задържа и да порасне в нас. Не трябва да се

бавим да го поправим. Ако искаме да избегнем извършването на убийство от Божия гледна точка, ние трябва да предприемем всяка възможна, положителна крачка да живеем в мир с всички хора.

Въпрос 6: Тук не съществува и най-малкият намек, че естествените сексуални взаимоотношения в брака са нещо друго, освен дадени от Бог и прекрасни. Ние можем да благодарим на Бога, че Соломонови песни се съдържат в канона на Писанията. Няма я престорената викторианска срамежливост, а по-скоро невъзпрепятстваната радост на влюбените, на невястата и младоженеца. Не. Исусовото учение тук говори за незаконния секс извън брака, независимо дали е практикуван от женени или неженени хора.

По същия начин Исусовите доводи са насочени към всички форми на аморалност. Да спорим, че става въпрос само за мъж, който страстно желае жена, а не обратното, или за женен мъж, а не за неженен, тъй като виновникът е обвинен, че „изневерява", а не че „развратничи" /с неженен партньор/, означава да бъдем виновни в голяма игра на думи, която Исус осъжда у фарисеите. Той поставя Своето ударение върху това, че всяка и каквато и да е сексуална практика, която е неморална в действие, е неморална също и в поглед и мисъл.

Въпрос 7: На пръв поглед това е потресаваща заповед — да извадиш окото, което те е съблазнило, или да отсечеш ръката или крака си. Имало е християни, чиято ревност далеч надхвърляла тяхната мъдрост, които приели буквално думите на Исус. Най-известният пример е ученият Ориген от Александрия, живял през III в., който действително направил от себе си евнух. Скоро след това в 325 г. сл. Хр. Никейският събор бил съвсем прав, като забранил тази варварска практика.

Заповедта да се освободите от съблазнилите ви очи, ръце и крака е пример за образните фигури на речта, които нашият Господ използва. Това, което Той проповядваше, не беше физическо самоосакатяване, но безжалостно морално себеотричане. Не осакатяването, но въздържането е пътят към святостта, каза Той, и себеобузданието или „да вдигнем кръста", да следваме Христос, означава да отхвърлим греховната практика толкова решително, че да умрем за нея или да я предадем на смърт /виж Марк 8:34; Римл.8:13 Гал.5:24; Кол.3:5/

Въпрос 10: Този въпрос може да бъде доста смущаващ в някои групи. Ако това е истина за вашата група, вие може да предложите на хората да размишляват върху въпроса наум.

Изучаване 6. Християнска праведност: В брак и в говорене Матей 5:31-37; 19:3-9

Цел: Да разгледаме защо трябва да бъдем верни в брака и честни в говорене.

Въпрос 2: Дебатът между равинът Шамай и равинът Хилел, центриран върху тълкуването на Второзаконие 24:1-4 и особено на фразата „той намира *нещо неприлично* в нея" /ст.1/. Равинът Шамай поел линията на строгост и учел, че *нещо неприлично* се отнася за някои тежки съпружески провинения. От друга страна, равинът Хилел тълкува тази фраза в най-широкия възможен контекст, като включва най-незначителни провинения на съпругата. Ако тя е доказала, че е некомпетентна готвачка и изгори яденето на съпруга си; или ако той изгуби интерес към нея, защото е грозна и защото той се е влюбил в някоя друга по-красива жена, тези неща са били „нещо неприлично" и са го оправдавали да се разведе с нея. По всичко личи, че фарисеите са били впечатлени от разпуснатостта на равина Хилел, която обяснява техния въпрос. „Законно ли е за мъж да се разведе с жена си *по някаква и всяка причина*?" С други думи, те искаха да научат на чия страна беше Исус в дебатите по това време и дали Той принадлежи към школата на ригоризма /строгост на поведение/ или разпуснатостта.

Въпроси 3-4: Фарисеите бяха заети с причините за развод; Исус — с институцията на брака. Отбележете, че Исусовият отговор не беше отговор. Той отклони отговора на техния въпрос. Вместо това Той зададе контравъпрос за това, което четат в Писанията. Той ги връща назад към Битие; към сътворението на човека като мъж и жена /Бит.1/ и към институцията на брака /Бит.2/, заради който човекът оставя своите родители и се прилепява към жена си, и двамата стават едно. Тази Библейска дефиниция предполага, че бракът е двойно ограничен /„мъж... неговата жена"/ и неизменен /„съединени" с неговата съпруга/. Това са двата аспекта на женитбата, на които Исус набляга в коментарите Си, които следват

Въпрос 5: Фарисеите са наблягали на даване на разводно писмо, като че ли това е била най-важната част от Мойсеевото постановление, и тогава са се отнасяли към писмото и развода като към „заповеди" на Мойсей. Но внимателното прочитане на Второзаконие 24:1-4 разкрива нещо съвсем различно. Да започнем с дългата поредица от условни наклонения, около които се върти целият параграф. Това може да бъде изразено чрез следната перифраза: „След като мъжът се ожени за жена, *ако* намери нещо неприлично в нея и *ако* ѝ даде разводно писмо и се разведе с нея и тя си отиде и *ако* тя се омъжи отново, и *ако* нейният втори съпруг ѝ даде разводно писмо и се разведе с нея, или *ако* нейният втори съпруг умре, *тогава*

първият и съпруг, който се е развел с нея, няма право да се ожени за нея" Смисълът на пасажа е да забрани повторна женитба на партньора, с когото сме се развели Причината за това предписание е неясна. За нашите цели тук е достатъчно да забележим, че тази забрана е единствената заповед в целия пасаж: определено няма заповед към съпруга да се развежда с жена си, нито дори най-малко насърчение да го прави. Всичко това говори за едни конкретни, необходими процедури, *ако* се стигне до развод; следователно става дума за неохотно разрешение, при което тази текуща практика се е толерирала Така дори Божествената отстъпка по принцип беше в противоречие с Божественото предназначение на брака, както отбелязва Исус в 19:8.

Ако сте в състояние достатъчно да контролирате дискусията, така че да не загубите твърде много време тук, бихме могли да се върнете с цялата група на Второзаконие 24:1-4. Но ако групата е словоохотлива, вие бихте могли само да резюмирате посоченото по-горе, ако това ще бъде от полза за вашата дискусия

Нежеланието или неспособността да простим на нашия брачен партньор и да се помирим, може да разкрие колко сме закоравели чрез греха към Божията благодат и милост.

Въпрос 6: Исус разрешава само едно изключение от правилото, че повторната женитба след развода довежда до прелюбодейство Това е така нареченото изключение, поставено в 5:32 и 19:9 „освен за брачна изневяра" Консервативните учени не са съгласни с това, понеже изключението е пропуснато от паралелните пасажи в Марк и Лука. Също така те не се съгласяват за значението на „брачна изневяра" /πορνείας, *porneia*/

Изглежда вероятно, че неговото отсъствие от Марк и Лука се дължи не на това че са го пренебрегвали, но че са го приемали за нещо, което се разбира от само себе си И накрая, според Моисеевия закон прелюбодейството се наказваше със смърт /въпреки че смъртното наказание за това престъпление е изляло от употреба по времето на Исус/, така че никой не би запитал дали брачната изневяра е предпоставка за развод. Дори съперничещите си равини Шамай и Хилел са били в съгласие за това.

Гръцката дума за „брачна изневяра" обикновено е превеждана „разврат" означаваща неморалността на неженените и е често разграничавана от прелюбодейството, неморалността на женените По тази причина някои са спорели, че изключението разрешава развода, ако някой сексуален грях извършен преди брака бъде открит по-късно. Но гръцката дума не е достатъчно прецизна, за да бъде ограничена по този начин. Тя произлиза от *porne*, „проституирам", без конкретизиране дали тя /или нейният клиент/ е женен или неженен По-нататък тази дума е използвана в

Септуагинта за неверността на Израел, годеницата на Йехова, илюстрирана от жената на Осия. Гомер. Затова, изглежда, трябва да се съгласим със заключението на Р.В.Д.Таскър, че *porneia* е „широкообхватна, включваща прелюбодейство, разврат и противоестествени пороци" (*The Gospel according to St. Mathew*, Tyndale New Testament Commentaries [Grand Rapids, Mich.: Eerdmans 1961] p.184).

Въпрос 9: Стих 33 не е точен цитат на някой закон от Мойсей. В същото време той е едно акуратно резюме на няколко Старозаветни заповеди, които изискват хората, даващи клетви, да ги спазват. Той включва Изход 20:7, Левит 19:12, Числа 30:2 и Второзаконие 23:21. Фарисеите започнали да работят върху тези неудобни забрани и се опитали да ги ограничат. Те отместили встрани вниманието на хората от самата клетва и нуждата от придържане към формулата, използвана при даването и. Исус учи, че клетвата е задължаваща, независимо от съпътстващата я формула. Щом е така, истинското заключение на Закона е, че ние трябва да спазваме обещанията си и да бъдем хора, държащи на своите думи. В противен случай клетвата става ненужна.

Въпрос 10: Анабаптистите са взели тази линия в шестнадесетото столетие, а някои квакери продължават до днес. Докато се възхищаваме на тяхното желание да не направят компромис, някой все още може би задава въпроса, дали тяхното тълкуване не е прекалено буквално. В своето учение Исус наблягаше, че честните хора не е необходимо да прибягват до клетви; Той не каза, че те ще откажат да дадат клетва, ако бъдат задължени от външен авторитет да го направят.

Въпрос 11: Въпрос 9 се занимава с негативните ефекти от клетвите. Този въпрос отговаря защо клетвите не са необходими /дори ако няма в тях някакъв пакостен аспект/. Като християни, нашите прости отговори ще трябва да поемат цялата тежест, необходима да убедим хората, че сме честни и надеждни, че ще изпълним това, което сме обещали. Хората трябва да имат възможност да ни се доверяват заради нашия характер, вкоренен в Христа.

Изучаване 7. Християнска праведност: Да обичаме враговете си Матей 5:38-48

Цел: Да се научим как и защо трябва да обичаме враговете си.

Въпрос 2: Този принцип беше залегнал също в Левит 24:20 и Второзаконие 19:21. Контекстът изяснява въпроса, че това беше инструкция към съдиите в Израел. Действително те бяха споменати във Второзаконие 19:17-18. Тук е изразен принципът на точно възмездие, чието предназначение е да постави основата на

справедливостта и да специфицира наказанието, което провинилият се заслужава да ограничи обезщетението чрез жертвоприношение до точно определен еквивалент, но не повече.

Почти е сигурно, че по времето на Исус буквалната отплата за щети е била заменена в Еврейската съдебна практика с парична глоба или „обезщетения". В действителност имаме доказателства за това от много по-ранно време. Изход 21:26-27 твърди, че ако човек удари своя роб така, че му нарани окото или му избие зъб, вместо да загуби своето собствено око или зъб /което би заслужил, но което не би било компенсация за осакатения роб/, той трябва да освободи своя роб. Той трябва да освободи слугата като компенсация за окото /или зъба/. Ние можем да бъдем съвсем сигурни, че при друг случай това наказание отново нямаше да бъде задоволено физически, освен в случай на убийство /„живот за живот" / то беше заменяно с обезщетение за щетите.

Въпрос 3: Книжниците и фарисеите се опитваха да използват този принцип за да оправдаят личното отмъщение, въпреки изричната забрана на Закона: „не търсете отмъщение и не се озлобявайте срещу някой от твоите хора, но обичайте вашия ближен както себе си" /Лев 19:18/. Така „този прекрасен, макар и суров принцип на съдебно възмездие е използван като извинение за това, за което е бил предназначен да попречи именно личното отмъщение" (John W. Wenham, *Christ and the Bible* [Leicester, Inter-Varsity Press, 1972], p. 35).

Въпрос 7-10: Ние не можем да приемем Исусовата заповед „Не се противете на злия човек" като абсолютна забрана за употребата на каквато и да е сила / включително и полицията/, освен ако сме подготвени да кажем, че Библията си противоречи и че апостолите не са разбрали Исус. Новият Завет учи, че държавата е Божествена институция, упълномощена /чрез нейния изпълнителен служител/ да наказва неправедните, което означава да се противопостави на някого, който е зъл до степен да го накара да понесе наказанието за своето зло и да възнагради онзи, който върши добро /Римл 13/.

По същия начин Христос не възнамерява да бъде изтривалка за Своите последователи. Неговите илюстрации и личен пример не ни обрисуват един хилав човек, който не може да се съпротиви. Той предизвика първосвещеника, от когото беше разпитван в съда /Йоан 18:19-23/. И апостол Павел веднъж се „противопостави" /същата гръцка дума/ на апостол Петър в лице /Гал 2:11-14/. Те по-скоро обрисуват силния мъж, чийто себеконтрол и любов към другите бяха толкова мощни, че той отхвърли напълно всяка възможна форма на отплата. Единственото ограничение на християнското великодушие ще бъде ограничението, което самата любов може да наложи.

Така заповедта на Исус да не се противопоставяме на злия не трябва да бъде използвана за оправдаване на вродената слабост, политическата анархия или дори на тоталния пацифизъм. Напротив, това, което тук Исус изисква от своите последователи, е лично отношение към злотворците, което е продиктувано от милост, а не от осъждане; което отхвърля възмездието напълно, с риск от бъдещо страдание; което никога не се е управлявало от желанието да им причини вреда, но винаги от непоколебимостта да служи за тяхното добро.

Въпрос 11: Било е писано за Исус в Стария Завет: „Дадох гърба си на онези, които оскубаха брадата ми; не скрих лицето Си от подигравание и заплюване" /Ис. 50:6/. И в действителност хората от юдейската стража Го удряха в лицето, завързаха Му очите и Го блъскаха. След това римските войници свалиха дрехата Му. Те Го коронясаха с тръни, облякоха Го с императорска мантия, дадоха Му тръстика за скиптър, подиграваха Му се „Здравей, Царю Юдейски" коленичеха пред Него с фалшив израз на уважение, плюеха в лицето Му и го блъскаха с ръце /Марк 14:65, 15:16-20/. И Исус, с безгранично достойнство на себевладеене и любов, запази мира си. Той демонстрираше пълния си отказ да отмъсти, като им разрешаваше да продължат техните жестоки подигравки, докато свършат.

Въпрос 12: Християнската праведност, изразена в чистота, честност или милосърдие, ще покаже на кого принадлежим. Нашето християнско призвание не е да подражаваме на света, но на Отец. Чрез това подражание на Него християнската култура става осезаема.

Някои учители, проповядващи святост, са изградили върху стих 48 големи мечти относно възможността да достигнат в този живот положението на безгрешно съвършенство. Но думите на Исус не могат да бъдат насилени да означават това, без да предизвикат несъгласие в проповедта. Както Той вече отбеляза в блаженствата, гладът и жаждата за праведност са постоянни характеристики на Неговите ученици и в следващата глава Той ще ни учи да се молим постоянно „Прости ни нашите дългове" /6:12/. И гладът за праведност, и молитвата за прощение, бивайки продължителни, ясно показват, че Исус не е очаквал Неговите последователи да станат морално съвършени в този живот. Контекстът показва, че „съвършенството" за което Той говори, се отнася за любовта, съвършената Божия любов, която е показана дори на тези, които не са Й отговорили. Ние трябва да обичаме враговете си с милостивата обхващаща любов на Бога.

Изучаване 8. Християнска религия Матей 6:1-6, 16-18

Цел: Да разгледаме подходящите и неподходящите мотиви за нашето религиозно поведение

Въпрос 2: Стихове от 7 до 15 ще бъдат разгледани в следващото изучаване.

Противоречието е само словесно, не съществено. Ключът лежи във факта, че Исус говори срещу различни грехове. Нашият човешки страх Го накара да каже: „Нека свети вашата светлина пред човеците" и нашата човешка суетност Го накара да ни каже да се пазим от практикуване на благочестие пред хората. А.Б.Брус резюмира много добре, като пише, че ние трябва да „показваме, когато сме изкушени да *скрием*", и да „крием, когато сме изкушени да *показваме*" (*Commentary on the Synoptic Gospels*, The Expositors Greek Testament ed. W.Robertson Nicholl [London, Hodder, 1897] p.116). Нашите добри дела трябва да бъдат явни, така че нашата светлина да свети; нашето лично време за уединение трябва да бъде тайно, за да не се възгордеем за него.

Въпрос 3: Трите илюстрации следват идентичен модел. С живи и преднамерено хумористични образи Исус рисува картината на лицемерния начин да бъдеш религиозен. Когато дават милостиня, те искат другите да ги аплодират. С това той контрастира християнския начин, който е таен, и единствената награда, която християните искат, е благословението на Бога, Който е техният Небесен Баща и Който вижда в тайно. Отделянето на време за наблюдение на сцената, която Исус е обрисувал, ще помогне да отнесем със себе си живостта на Неговите коментари към първите му слушатели.

Въпрос 4: Въпросът не е толкова в това, какво прави ръката /дали дава пари в брой или пише чек/, но какво сърцето мисли, докато ръката върши това.

Въпрос 6: Няма нищо лошо в това да се молят стоящи, защото това беше разпространена поза за молитва сред евреите. Нито е непременно грешно да се молят *по ъглите на улиците*, както и *по синагогите*, ако техните мотиви са били да разрушат разделящата религия и да изнесат тяхното разпознаване на Бога навън от святите места в секуларизирания ежедневен живот. Но Исус откри техния истински мотив, когато стояха в синагогите или на улиците с ръце издигнати към небето, за да могат *да бъдат видени от хората*. Зад тяхната благочестивост се спотайваше гордостта им. Това, което искаха те, в действителност бяха аплодисменти. Те ги постигнаха: „Те са получили своята награда без остатък." Ние трябва да запомним, че предназначението на Исусовото наблягане върху „тайната" молитва е да пречисти

нашите мотиви за молитва, а не да бъдем погълнати от механизма на секретността.

Въпрос 9: Р.В.Д.Таскър отбелязва, че гръцката дума за „стая", в която ние трябва да се оттегляме за молитва /*tameion*, ταμιεῖόν/, „се използваше като склад, където трябваше да бъдат пазени съкровищата". Тогава намекът може да бъде, че „вътре вече ни очакват съкровищата", когато се молим (*Matthew*, p.73). Определено, скритите награди на молитвата са твърде много, за да ги изброим. Според думите на апостол Павел, когато викаме „Авва Отче" Святият Дух свидетелства с нашия дух, че ние действително сме Божии деца и сме дарени със силната увереност в Неговото бащинство и любов /Римл.5:5; 8:16/. Той издига светлината на лицето Си над нас и ни дава Неговия мир /Чис. 6:26/. Той освежава душите ни, задоволява глада ни, утолява нашата жажда. Ние знаем, че няма да сме вече сираци, защото Отец ни осинови; няма да сме вече блудни синове, защото сме били простени; никога няма вече да сме чужденци, защото се върнахме у дома.

Въпрос 10: Ако трябва да бъдем прецизни, постенето е тотално въздържане от храна. Това определение може да бъде разширено — да означава да стоиш без храна частично или напълно, за кратки или дълги периоди от време. Не може да има никакво съмнение, че в Писанията постенето се извършваше по различни начини чрез себеотричане и самодисциплина. Първо и главно, да „постиш" и да „смириш себе си пред Бога", са действително равностойни термини /Пс.35:13; Ис. 58:3-5/. Понякога това беше израз на разкаяние за минали грехове. Когато хората бяха дълбоко разстроени поради собствения си грях и вина, те едновременно плачеха и постеха /Неем.9:1-2; Иоан 3:5; Дан.9:2-19; 10:2-3; Дела 9:9/. Ние не трябва да смиряваме себе си пред Бога, само когато се разкайваме за минал грях, но също и когато сме в Негово подчинение за бъдеща милост. Ако покаянието и постенето се срещат заедно в Писанията, „молитвата и постът" са дори много по-често свързвани /Изход 24:18; II Летоп.20:1-4; Естир 4:16; Ездра 8:21-23; Матей 4:1-2; Дела 13:1-3; 14:23/.

Нашето постене може също така да бъде средство за самодисциплиниране. Доброволното въздържане от храна е един начин да увеличим своя самоконтрол / I Кор.9:24-27/. По същия начин постенето може умишлено да бъде придружено с храна, с оглед да споделим каквото бихме яли /или неговата равностойност/ с недохранващите се /Ис. 58:1-7/.

Изучаване 9. Християнска молитва Матей 6:7-15

Цел: Да научим как трябва да се молим

Въпрос 2: Исус не осъжда постоянството в молитва, а по-скоро многословието, особено на ония, които говорят без да мислят.

Въпрос 4: Вярващите не трябва да се молят на Бога, като Му казват неща, които Той не знае, или да Го подтикват да направи нещо, което Той не желае да направи въобще. По-скоро молитвата е за наша полза — да упражняваме нашата вяра и да предаваме тревогите си на Него. Както Лютер го е казал в коментарите си върху този пасаж: „Чрез нашите молитви.. ние даваме указания повече на себе си, отколкото на Него".

Въпрос 5: В първата част на този въпрос вие просто наблюдавайте какви стихове са включени във всяка половина на Господнята молитва: стихове 9-10 и 11-13. Тогава във втората част на въпроса открийте най-важната тема на всяка половина. Ако групата се нуждае от помощ, кажете им да обърнат внимание, че във втората половина на Господнята молитва притежателното местоимение „твой" се променя в „наш" — сякаш се обръщаме от Божиите дела към нашите собствени

Добре познатата фраза „защото е Твое царството и силата, и славата во веки" не е открита в най-ранните манускрипти.

Въпрос 6: Думите *в небето* означават не толкова Божието обиталище, колкото авторитетът и силата, с които разполага като създател и владетел на всички неща Така Той съчетава бащинска любов с небесна мощ и това, което Неговата любов заповядва, Не Неговата мощ е способна да извърши.

Въпрос 7: Името на Бога не е комбинация от буквите Б, О и Г Името стои пред личността, която го носи, пред нейния характер и дейност. Така че Божието „име" е самият Бог, както Той Е в Себе Си и е разкрил Себе Си. Неговото име е вече свято и в това е отделено от и въздигнато над всяко друго име. Но ние се молим да *се свети* /„считано за свято"/, защото ние ревностно желаем да му бъде отдадена дължимата почит, че е за Него, Чието име Е в нашия собствен живот, в църквата и в света.

Въпрос 8: Божието царство е Неговото царско управление Ако Той вече е свят, тогава Той вече е Цар, царуващ с абсолютен авторитет над природа и история. Когато Исус дойде, Той извести за едно ново и особено прекъсване на царското управление с всички благословения на спасението и изисквания за подчинение,

които Божественото управление съдържа. Да се молиш да „дойде" Неговото царство, означава да се молиш да се разраства, като чрез свидетелството на църквата хората да се подчинят на Исус защото скоро всичко ще бъде унищожено, когато Исус се завърне в слава, за да вземе Своята сила и господство.

Въпрос 9: Може да помолите групата да помисли за ситуации, в които ние бихме могли да демонстрираме по-голяма загриженост за Божието име, отколкото за нашето, за Божието царство, вместо за нашето „царство", и за Божията воля, отколкото за нашата воля.

Въпрос 10: Ранните църковни отци, като Тертулиан, Киприян и Августин, смятали, че става въпрос за „невидимия хляб на Божието Слово" /Августин/ или за Господнята трапеза. Йероним във Вулгата превел гръцката дума за „ежедневен" с чудовищното прилагателно „свръхвещественен", той също е имал предвид Господнята трапеза. По-обикновено земно тълкуване изглежда по-вероятно — точно както Господ ежедневно осигуряваше манна за израилтяните в пустинята /Изх. 16:4/.

Въпрос 11: Без съмнение Исус няма предвид, че нашето опрощаване на другите ни дава правото да бъдем простени. По-скоро Той твърди, че Бог прощава само на покаялите се и че едно от основните доказателства за истинско покаяние е простителният дух. Веднъж нашите очи са били отворени да видим колко чудовищно е нашето провинение срещу Бога. В сравнение с това, щетите, които другите са ни нанесли, изглеждат безкрайно малки. Ако, от друга страна, ние имаме преувеличено виждане за провиненията на другите, това доказва, че сме подценили нашите собствени.

Въпрос 12: Вероятно молитвата повече ни помага да преодолеем изкушението, отколкото да го избегнем. Вероятно сме в състояние да перифразираме цялата молба като „Не допущай да бъдем завлечени от изкушението, което ни залива, но избави ни от злия" Зад тези думи, които Исус ни даде да се молим, са изводите, че дяволът е твърде силен за нас, че ние сме твърде слаби, за да му се противопоставим, но че нашият Небесен Баща ще ни избави, ако извикаме към Него.

Изучаване 10. Християнска амбиция Матей 6:19-34

Цел: Да научим, защо не бива да се стремим към материално осигуряване, а към Божието царство.

Въпрос 2: Това, което Исус забранява на Своите последователи, е *егоистичното* натрупване на вещи /„Не натрупвайте *за себе си* съкровища на земята"/:

екстравагантен и комфортен живот; коравосърдечието, което не чувства колосалната нужда на непривилегированите хора; глупавата фантазия, че човешкият живот се състои в изобилието на неговото или на нейното притежание, и материализмът, който е привързал нашите сърца за земята. С други думи, да събираме съкровища на земята не означава да бъдем *предвидливи* /разумно да се подготвяме за бъдещето/, но да бъдем *алчни* /като скъперниците, които трупат, и материалистите, които винаги искат още/. Това е истинската клопка, за която Исус предупреждава тук.

Въпрос 3: Какво означава „съкровище на небето"? Исус не обяснява. Със сигурност можем да кажем, че да „събираш" съкровище на небето означава „да правиш нещо на земята, чиито последствия да остават за вечността. Насърчете групата да мисли върху няколко примера.

Въпрос 4: Не рядко в Писанията „окото" е еквивалент на „сърцето". „Да закоравиш сърцето си" и „да прилепявам окото си" към нещо, са синоними. Затова аргументите на Исус изглежда, че се движат така: както нашето око въздейства на цялото ни тяло, така нашите амбиции /къде прилепяваме очите и сърцето си/ въздействат на целия живот.

Въпрос 5: Надзирателят обикновено само поставя ограничени изисквания на служителя /например да работи определен брой часове през седмицата/. Така човек може да задоволи двама началници, ако изискваните от всеки часове работа не се застъпват. Но Исус говори за робуване на собственици, които притежават „целия" роб. Затова е невъзможно да бъдем притежавани напълно от двама господари.

Въпрос 6: Жалко е, че този пасаж често бива четен сам за себе си, отделен от предходния текст. Тогава важността на въведението „Затова ви казвам" /ст.25/ се изгубва. Ние трябва да свържем това „затова", това заключение на Исус с учението, което е предхождало този стих. Той ни призовава да размишляваме, преди да ни прикани към действие. Той ни приканва да видим ясно и спокойно алтернативите пред нас и да ги поемем внимателно. Само когато сме схванали с умовете си сравнителната трайност на двете съкровища, сравнителната полза от двете състояния на очите и сравнителната стойност на двамата господари, сме готови да разгледаме думите на Исус: „Затова ви казвам" това е начинът, по който трябва да се държите.

Въпроси 7-9: Господните обещания, че нашият Небесен Баща може да ни пои, храни и облича. Дори верни вярващи не са свободни от следното: Първо, вярващите не са свободни от спечелването на собствената си прехрана. Ние не можем да си седим в креслото, да си въртим пръстите, мърморейки „моят Небесен Баща ще

промисли", и да не правим нищо. Ние трябва да работим. Както Павел казва по-късно: „Ако човек не работи, няма да яде" /II Сол.3:10/. Второ, вярващите не са свободни от отговорност за другите. Изглежда е важно, че в същото Евангелие от Матей, Исус, който казва, че нашият Небесен Отец храни, пои и облича своите деца, по-късно казва, че ние трябва да задоволяваме гладните, да обличаме голите и че ще бъдем съответно съдени /Мат.25:31-46/. Трето: вярващите не са свободни от преживяването на трудностите. Исус забранява на Своя народ да се тревожи. Но свободата от *тревогите* и свободата от *трудностите* не е едно и също нещо. В края на този параграф, причината, която Исус дава, защо не трябва да се *тревожим за утре*, е: „Всеки ден има достатъчно трудности сам за себе си". И така, на Божиите чада е обещана свобода, но не от работа, нито от отговорност, нито от трудности, а само от тревоги. Тревоженето е несъвместимо с християнската вяра.

Изучаване 11. Християнски взаимоотношения: Вътре в Божието семейство Матей 7:12

Цел: Да опишем качеството на взаимоотношенията, които Отец желае за Своите деца.

Въпрос 3: Картината, представяща някой, който се мъчи в деликатната операция по изваждане на прашинка от окото на приятел, докато голяма греда в неговото собствено око постоянно му пречи да вижда, е просто абсурдна. Когато тази карикатура е приложена за нас самите и нашата смешна претенциозност, ние вече не сме доволни от шегата. Ние притежаваме фаталната тенденция да раздуваме грешките на другите и да омаловажаваме нашите собствени.

Въпрос 4: Контекстът не говори за съдиите в съдилищата, а по-скоро за отговорността на хората един към друг. По същия начин заповедта на нашия Господ „не съдете" не може да бъде възприета като заповед, която да преустанови нашите критикарски способности спрямо другите хора, да обърнем невиждащи очи към техните грешки /преструвайки се, че ги предупреждаваме/, да се въздържаме от всякакъв критицизъм и да откажем да правим разлика между истина и грешка, добро и зло. По-голямата част от Христовото учение в Проповедта на планината е основано на предположението, че ние би трябвало да правим правилни стойностни преценки.

Тогава, ако Исус не отхвърля нито съдилищата, нито забранява критицизма, какво иска да каже с това: „Не съдете!"? Това не е изискване да бъдем слепи, но по-скоро молба да бъдем великодушни. Исус не ни казва да престанем да бъдем човеци /като преустановим способността си да критикуваме, която ни разграничава

от животните/, но да отхвърлим дръзката амбиция да бъдем Бог /като се поставяме за съдии/.

Въпрос 5: Отново това е доказателство, че Исус не осъжда критицизма като такъв, но по-скоро критицизма спрямо другите, когато ние не практикуваме подобна самокритика; нито коригирането като такова, а коригираме другите, преди първо да сме поправили себе си.

Въпрос 6: Като им дава тези имена, Исус показва не само че те са повече животни, отколкото хора, но че те са животни с мръсни навици. Кучетата, които Той имаше предвид, не бяха дресираните породи кучета от елегантен дом, но дивите безстопанствени кучета, скитници и мелези, които се хранят с отпадъци на градското сметище. И свинете бяха нечисти животни за юдеите, без да споменаваме за тяхната любов към калта. Апостол Петър по-късно говори за тях, като дава две пословици: „Кучето се връща в бълвоча си" и „Изкъпаната свиня се върна да се валя в калта" /II Петър 2:22/. Следователно „кучетата" и „прасетата", с които ни е забранено да споделяме Евангелските бисери, не са само невярващите. Те по-скоро трябва да бъдат онези, които са имали предостатъчна възможност да чуят и приемат Добрата вест, но решително, дори предизвикателно са я отхвърлили. Ние понижаваме цената на Божието Евангелие, като им позволяваме да го тъпчат под краката си. В същото време, да изоставим хора, е много сериозна за предприемане стъпка.

Въпрос 7: И трите глагола са в сегашно повелително наклонение и показват настойчивостта, с която трябва да отправяме нашите молби към Бога. Силата на Исусовите притчи /ст.9-11/ се дължи повече на контраста, отколкото на сравнението между Бог и човек. Това е друг *fortiori* или „колко повече" аргумент: ако човешките родители /дори злите/ знаят как да дават добри дарове на децата си, колко повече нашият Небесен Баща /който не е зъл, но изцяло добър/ *ще даде добри дарове на тези, които Го помолят*/ст.11/.

Въпрос 8: Да не вършим омразни дела е едно нещо /Талмуда и Конфуций/. Да гледаме да сторим добро някому, е друго /Исус/ Често личната изгода ни ръководи в нашите постъпки; сега ние трябва да се оставим също да бъдем ръководени от нея в отношенията си с другите. Всичко, което трябва да направим, е да използваме въображението си, да се поставим на мястото на другия и да се запитаме „Как аз бих искал да се отнесат към мен в тази ситуация?"

Ако някой попита за Талмуда, можете да му кажете, че това е сбор от древни равински писания, които формират основата на религиозния авторитет за традиционния юдаизъм.

Изучаване 12. Християнски взаимоотношения: Към лъжливите пророци Матей 7:13-20

Цел: Да видим колко е важно да влезем през тясната врата и да се пазим от тези, които учат иначе.

Въпрос 2: Това е простичък въпрос за наблюдение, така че се чувствайте свободни да преминете бързо на следващия въпрос, след като хората получат възможност да отговорят.

Това, което веднага ни поразява в тези стихове, е безусловният характер на избора пред нас. Всички ние бихме предпочели да ни бъдат дадени много повече алтернативи, отколкото само една, или по-добре тихичко да ги слеем в една конгломератна (от много компоненти) религия, като елиминираме необходимостта от какъвто и да е избор. Но Исус пресича нашия безгрижен синкретизъм (сливане на религиозни течения (частния случай)). Той няма да ни разреши удобното решение, което предлагаме. Въпреки това Той настоява, че накрая има само един избор, защото има само две възможности, между които да избираме. Има две врати, два пътя, две местоназначения и две групи. Ние трябва да изберем единия или другия; не можем да останем неутрални.

Въпрос 3: Стеснението на пътя се дължи на божествено откровение, което разграничава поклонниците в рамките на това, което Бог беше изявил в Писанията като истинно и добро. Разкритата истина налага ограничение на това, какво могат да вярват християните, а разкритата доброта — на това, как да постъпваме.

Въпроси 5 и 7: Лъжепророците са опитни в замъгляване на въпроса за спасението. Някои толкова размътват или изопачават Благовестието, че правят много трудно за търсещите да намерят тясната врата. Други се опитват да докажат, че тесният път в действителност е много по-широк, отколкото Исус е загатнал, и че за да го вървим, се изискват малки, ако не и никакви ограничения на нашето верую или поведение. Други, може би най-пагубни от всички, дръзват да противоречат на Исус и да твърдят, че широкият път не води към унищожение, но че реално всички пътища водят до Бога и че дори широкият и тесният път, въпреки, че водят в различни посоки, накрая и двата ще завършат с живот. Не е чудно, че Исус оприличи тези лъжеучители със *свирепи вълци*. Те са отговорни, че водят хората към погибел, която според тях не съществува.

Въпрос 8: „Плодът" на пророка не е само неговият характер или начин на живот. Разбира се, тълкувателите, „които ги ограничават до живота, според мен са заблудени", писа Калвин. Вторият плод е учението, което този човек предава. Тази

идея е много силно подсказана от метафората за плодното дърво, която Исус употребява: „Дървото се разпознава по плодовете си". Вие, потомство на усойници, как можете вие, които сте зли, да кажете нещо добро? Устата говори от това, което препълва сърцето. Добрият човек изважда добри неща от доброто съкровище в себе си, а злият човек изважда зли неща от злото си съкровище" /Мат.12:33-35/. Следователно, ако човешкото сърце е разкрито чрез неговите думи, както дървото се познава по плодовете, ние носим отговорност да изпитаме учителя чрез неговото учение.

Въпрос 9: Приложението на познаване по „плодовете" не е съвсем просто или ясно. За да порасне и узрее плодът, е необходимо време. Налага се да го изчакаме търпеливо. Нуждаем се също от възможност да го прозерим отблизо, защото не винаги е възможно да разпознаем дърво и неговия плод от разстояние. Действително, дори отблизо в началото могат да ни убягнат симптомите на заболяването на дървото или наличността на червеи в плода. За да приложим това към учител, е необходимо не повърхностна оценка на неговото положение в църквата, а подробно, критично разглеждане отблизо на неговия характер, поведение, свидетелство, мотиви и влияние.

Изучаване 13. Християнско посвещение Матей 7:21-29

Цел: Да решим на коя основа изграждаме живота си.

Въпрос 2: Двата финални параграфа на проповедта са много сходни. И двата съпоставят погрешния и правилния отговор на Христовото учение. И двата показват, че неутралността е невъзможна и че трябва да бъде взето ясно решение. И двата наблягат, че нищо не може да замести активното практическо подчинение. И двата учат, че въпросът за живота и смъртта в деня на Съда ще бъде определен от нашия морален отговор на Христос и Неговото учение в този живот. Единствената разлика между тези параграфи е, че в първия хората предлагат изповедта на своите устни като алтернатива на подчинението; във втория — чуването на техните уши.

Въпрос 3: Исус, разбира се, не учи, че пътят на спасение или пътят, по който се влиза в „Небесното царство" /ст.21/, е чрез добри дела на подчинение. Целият Нов Завет предлага спасение само посредством абсолютната Божия благодат чрез вяра. Това, на което Исус набляга, е, че онези, които действително чуят Евангелието и упражнят вяра, винаги ще му се покоряват, изразявайки своята вяра в делата си.

Въпрос 4: Нехайният наблюдател не би могъл да забележи някаква разлика

между двете къщи, защото разликата беше между основите, а те са невидими.

Въпроси 6-7: Истинският въпрос не е дали *чуваме* Христовото учение /нито дори дали го зачитаме, или го вярваме/, но дали *вършим* това, което чуваме. Само бурята на кризата или бедствието разкрива какви хора сме ние, защото „истинското благочестие не се различава напълно от неговото подражание, докато не се подложи на изпитание" (A.B.Bruce, *Synoptic Gospels*, p.135). В противен случай, бурята на съдния ден със сигурност ще го направи.

Въпрос 8: Слушателите на Исус, естествено, са Го сравнявали и съпоставяли с много други водачи, които са познавали, особено книжниците. Това, което ги засегна най-много, беше, че Той им говореше „като един, който има власт, а не като техните учители на закона" Учителите на закона не се позоваваха на собствения си авторитет. Те си представяха своето задължение в светлината на верността към традицията, която бяха приели. Те се бяха заровили в коментари, в търсене на прецеденти, като си приписваха подкрепата на известни имена измежду равините. Техният единствен авторитет почиваше на авторитетите, които те цитираха постоянно. Исус, от друга страна, като не бе получавал писмено образование, скандализира тяхната институция, като помита традициите на старейшините, не показва особена почит към обществените обичаи и говори с дързост за Себе Си, което пленявало едни и разгневявало други. А.Б.Брус резюмира разликата, казвайки, че книжниците говорели „*чрез* авторитет", а Исус говорел „*с* авторитет" (*Synoptic Gospels*, p.136).

Ако Той не е поучавал като учителите на закона, Той също така не е поучавал и като Старозаветните пророци. Най-често срещаната формула, с която пророците са започвали своите предсказания, а именно: „Така казва Господ", е нещо, което Исус никога не използваше. Напротив, Той би започнал: „Истина, истина ви казвам" дръзвайки по този начин да говори в Своето собствено Име и със Своя собствен авторитет, който беше идентичен (Той знаеше това) с този на Неговия Отец.